

ذمَاكتاب ذمَا به وَي

- دَكتاب نوم — رُوند جانان
 دَليكونكى نوم — عالي اكير سِيال
 خائى ئىكى — بيت خيل، ملاكتىلىجىسى
 تعليم — اييم اس، (پينتو)
 پيداوېنىت — ۱-۴۳۰
 دَچهاب شمير — يورز (۱۰۰)
 دَچهاب كال — دسمبر ۱۹۹۵ء
 بيع — ۵۰ روپى
 كتابت — ق.ع.-آصف (پندى)
 سَپانزىڭ

خوروٽکی ادارتہ :

پېشتون کالچرال یوسوسی الیشن "بچستون" ،
(پئی می اے)، اسلام آباد

د موٽدلو درکونه :

پېښتو ادبی سوسایتی "بچستون" اسلام آباد -

پېښتو ادبی جرگہ، ملکندا -

پېښانہ ادبی ملکرک (پام)، بیت خیله -

جمشید علی خان، انکم تیکس، مردان -

محمد امین خان، کستھم، پیښور -

غلام حیدر خان / شیرا فخر خان،

سوات ماربل انڈ مسٹری، آئی نائیں، اسلام آباد

طاہر خان، تو شیر خان، طاہر خنک، محمد شعیب یوسف نجیب

شاذمہ حلیم، حفیظ خنک، عمر دران اسلام آباد -

تہران

د هنر، زلم و امیر منوچهار نوم
حکم چهار خپله رشیبی، ادب او ثقافت
روزنه او پالته خپله مقدسه او مقدمه
زم واری گستاخ

سریزک

هر ادبی تخلیق د ژوند خیالی تصویر وی - او په خیالی تصویر
 او عین حقیقت کېتے دیر فرق وی - هم له دے کیله دیولیکوال په حقیقی
 ژونداو د هغه د ژوند په هغه تصویر کېتے چه هغه گئے خلقو ته
 وړاندے کوي ، تفناو وی - او کلمه ناکلمه خوشاعل نه مبالغه د
 لیکوال خپله خهره یا لکل پسته کړي - دایقینی خبره ده چه شاعر او ادیب
 د خپل چا پیر چل ادرأک او احساس د لوبو خلقونه زیات لري او د غه
 ادرأک او احساس هله فنکارانه انداز اخلي چه د هغه په بیان کېتے مبالغه
 هم راشنی ، د تکو سره لو بے هم او د خیال بتائیسته ترتیب هم - او هم
 د غه وجہ ده چه په هر ادبی تخلیق کېتنه انسانوی رنګ عالی وی - دا
 انسانوی رنګ په پوسته کېتله د ترقی پسند ادبی تحریک په ذریعه زهونه
 په مشروع ادب کېتنه نور هم زیات خور شوئه ده - ئکھر چه دلته د
 غربت او افلام د علامت په نوکه بنو بنو شتمت او دیباو هم خپل
 ذات وړاندے کړئ ده - او دا هنروسي هم وه - دا خان له او بد
 بحث ده - چه دا مبالغه ولے هنروسي وکا - خو منځ تهراً دا چه
 په معجزه وکرامات او پراسراریت یقسن لرو تکی لټولنه کېتنه دا مبالغه
 هنروت وو - د ترقی پسند په دله کېتنه دلنه ادبیان هم وو چه
 هغه وکړي په نیغه د چیدلو طبقو سره تعلق لو - لنو دا ظاهره خبره
 وله چه د هغه وکړي ادبی تخلیق اتوکېتنه د مبالغه رنګ په خود منه
 شو - او سیالج هم ده د غه لټولی یو غږی ده -
 زه دانه شم ویله چه سیاله همیب د خپل کتاب د سریزه

د اعزاز د پاره ذه و لے غوره کرم - خودا به هنور او وایم چه ذه د
 چل ٹان نه پس کوم سرے بنه پیشتم هنہ سیال هے - زما او
 د سیال صیب ادبی، سیاسی، ذاتی او د محفوظه هله ٹھے همیشه
 شریکے پاتے شوے دی - لوزیمے شی چه دھنہ زمانه داتوق
 وی چه ذه هر خنہ په رنگیکتی به ذه دھنہ په ادبی تخلیقاتو
 بنه او ویلے شم - خدامے د اوکھی چه ذه د مومنوں سرہ النہیں
 اوکپے شم - هے زموږ د سیه یو خوش قسمتی د کا چه دلپنټو
 ادب د تاریخ سازو عظیم رانیدزی او حافظ الپوری غوند
 خزانے په خپله سیته کتبه لری - او د ننھی دور رحمت شاه سائل
 هم دهے خاورے په سینه ژوند کوی - سیال او ذه دواړه د
 سائل صیب د مکتبه لیکوال یو - د سائل صیب یو ژورا شردېتله
 پختونخوا په زلمو شاعر الف ادیباںو په عمومی توګه او د ملاکت د
 سیه په څلمنی کول په خصوصی دول یو ه فطری خیره ده - او
 "ژوند جانان" د دے هستاده ده - سیال د سائل صیب ژور
 اثر قبول کړے هنور دے خوبیاً په فکری او فنی توګه ځان له
 خپله لاره هم ایسته ده - او د څلمنی کول د یو نهائده شاعر یه توګه
 یئے ځان بنکاره کړے هم ده - او ثابت کړے هم - د ده د ده
 ادبی کوششلو په باب له زه هرف دومره کوله شم چه په
 "ژوند جانان" کتبه د موجوده شاعری رنگونه، ګل لوستونکو
 ته هرف وړاندے کرم - په هنہ تبصره کول د لوستونکو حق او
 فریضه ده - د شاعری د منونه نه وړاندے به په هنہ مومنوں
 خبره اوکړو، کومه چه مونږ شروع کړے وہ او لا نیمه کېچاته د

لکه په مخاکېنے کریبیو کېبې چې موبندو سے، سیال د ترقی پسندادی
 تحریک د هغه رجحان نماندہ دے چې د محنت کشونیع په نیعریو
 حصہ ده۔ او غالباً هم دا وجہ ده چې سیال چې خه وايی هغه حقیقت
 دے او حقیقت هم دا سے چې د مبالغه هیچ قسمه ذالقرہ پکښه نیشتہ
 هن بعنه خبری دا سے دی چې که هغه بل چاکپے وے نوملاوتی
 به وو۔ خود سیال د قلم د غړه مضمون ټول په توله ریښتیا دی
 د مثال په توګه د "زماکله" د سرخط لاندے یو وروکه نظم
 دراندے کووم - وايی

ما یو ملکری ته ویں ماوے زموږ د کله
 د سپینو اورو، شنو اوبلو د سروکلولو کله
 د دنکو د گوه سکوغرولو د لمن غښې کېنے
 خومړه بنایسته دا د چیزنا او د سیندلونو کله
 وے یئے سیال ته بنه روغ یئے لیو خوښه
 دا د خانانو ملکانو د بنيکولو کله
 ته پکښه نه لرے د یو ګل د کړو ذمکه
 څنګه کیدے شي د غړه ستاد اړمالو نو کله

○ ۰۰ ○

د چېل کلی کومه نقشه چې سیال را بکله ده، تکی په تکی صحیح
 ده او هیچ قسمه ملاوت پکښه نیشتہ۔ د مې ټول نظم په مضمون
 کېنې هرف یو ډکړه ده او هغه هم د فنی مجبوړی په وجہ۔ او هغه
 دا چې د نظم د مضمون نه د مکاله جوړولو د پاره هغه د حان سو
 یو ملکری راشویک کړی ده خو دا به یقیناً لوستونکی هم کډه

یا ملاوت او نہ کنھی۔ بل طرف ته دا ھم تکی په تکی حقیقت دے
 چه هغہ په دغہ بنکلی کلی کبھی دکھل دکھلو ھلئے ھم نہ لدی او
 یوا ھے دانظم نہ د سیال په ٹولہ شاعری کبھی درے قسم مبالغہ
 یا گدھ نہ شی موندے کیدے۔ هغہ ٹکھے چہ هغہ د دغہ احساس
 یا کیفیت سوہ نا آشنا نہ دے کوم چہ د غریب خیلو بہ بخ رسیدے
 د پیشتنو زلمو دا نمائندہ شاعر کہ ھم د دغہ افلس
 په تیار و کیشے ڈوب پاتے شوے دے خودے دھمت، ھلو ھلو
 اخلاص او محنت د رینا گالو نقیب دے۔ مونږ تاسو دا تصویر
 ھم نہ شوکوئے چہ هغہ سیال چہ ھمیشہ ٹھے د خندا نہ چکھلے
 وہے دک، په خپل ژوند کبھی د خومرک ساختو سرخ شوے دے
 هغہ سرے چہ ھمیشہ ٹھے په خلقو کبھی د نغور یکونه ولیشا
 دی پخپلے ٹھے د خومرک پیکھے تجربو سرخ ژوند کرے دے خود
 دے احساس ٹھے هیخ چاله نہ دے ورکھے۔ سیال د خود دار
 او عزتِ نفس دا سے ھندا رک دا چہ کم از کم ما ترے خپل ژوند
 لہ چیڑہ رینا اغستے دا۔ د سیال په شاعری کبھی افسالوی ٹک
 چیڑ کم دے خود هغہ خپل کو دار افسالوی دے او افسالوی به
 ٹھنکہ نہ وی چہ د هغہ د طیقہ خلق چہ کله د خپل و میو په زور
 او د خپل اردو په لو ان اعلیٰ تعلیم حاصل کھی او په دغہ لارع
 کبھی ھمیشہ ھسک سی پاتے شی او حان لہ یو دا سے عزت اومقا
 او گتھی چہ یو شتمن ٹھے ھم په خپل جا گیرو لنو او دول تو نوسک
 نہ کھی لزو دا بہ ٹھنکہ مثالی او افسالوی کردار نہ وی؟
 دا ٹول هغہ پس منظر دے چیہ دے سر او صرف د

دے سوہ برغه د سیال شاعری اوکتے شی نو د هنخ په جوهر
 خلق پوهیدے لھم شی او خود تر هم اخستے شی - نورا گھئ
 چه په دے تناظر کبنتے د "ژوند جانان" شاعری اوکورو -
 په دے کتاب کبنتے سیال د خپلے شاعری یوہ برخه راغسته ده
 او هغه توں اصناف چه هنخ پکبنتے طبع ازمائی کپریده د هنغو
 نموفے ٹئے پکبنتے ھائے کھی دی - په "ژوند جانان" کبنتے واپتے او
 لوٹے نظمونه، سندھے او غزلے شامٹے دی - د نظمولونه د
 شاعر د فکری ژورتیا انداره لبوبیدے شی - لکھ په یو وروکی نظم
 کبنتے چه سرخط ٹئے "ژوند" دے - والی :

ژوند د خیالوں شہزادگئی ده
 که یو سکوتی حقیقت
 ژوند د جانان د ستگو خوب دے
 که شوگیر د منزل
 ژوند د احساس د اُوبتی ده
 که مسٹی د ھوانئی
 نما ملکرو یہ زما خوب منو !
 نہ خو د ژوند په معنی پوھه نہ شوم
 نہ د ژوندون د ژوندے پل پیژنم
 نہ خو زبیر گک د خپل گوکل پیژشم

○○○○

یوبل دروکے نظم چه عنوان ٹئے دے "غنة" د شاعر
 د فکر د پوخوالی غمازی خه دا رنگه کوی - والی :

دَ روپنِ هبادَ سَحرَ مَسْكِيَّتُوب په اړمان
 دَ اسَتَه کله کله ئَخان دَ حُوا نَمَى فِكْرَ يوسي
 لکه يَوه پیغله جینيَّت دَ بَلَه پیغله سَكَرَه
 په سَكَرَه ډولئي کېښه چه دَ خَپَلَه ډولئي فِكْرَ يوسي

○○○

هم د غنیٰ د سیال هبیب نور و اړه واړه نظمونه د هغه د
 خیال د ذیلو نښه ورکوی چه پکښه پیغله ستر ګه، تندہ بې کړنو
 دنیا، د بارو دو غیرې، جبر، لُوكه سپیلنے او نور بنایسته بُشته
 نظمونه شامل دي۔

پېښتو ژبه چه په خپل ادبی اړخ کېښه د نورو ژبونه امتیاز کی
 او خوښه لري او لکه د نورو ژبلو خپل او لوسی ادب (فونک) لري۔
 سَنَدَه د پېښتو ژبه یو دا سه کاله د چه پېښتو ناوے پو
 بنایسته ده۔ سَنَدَه د خَمَودَه منه شنیده پلټه وه او د
 پېښتو او لوسی ادب د الويه سرمایه او سرچیمه ورو ورو په وکیدو
 وه۔ محترم سَائِل هبیب د پېښتو دا په نړه پورے صنف بیارا ژوند
 کړو او ډیې ژوندائي سَنَدَه څئ او لیکله۔ د دغه نه پس
 او سن زموږ ټول څلمني شاعران سَنَدَه څئي او د اولس دغه
 خزانه خلقوتہ ور دسوی۔ سیال هم یو سَنَدَه پوله څلنه
 شاعر ده۔ او زما په خیال په سَائِل هبیب په سه د خو سَنَدَه و
 خالق ده۔ د پېښتو ادب یو علامه د ستوري او د جندۍ دغاري
 د مست غنڌ سختن اکرام اللہ، گړان هبیب، چه په ادب کېښه
 یو ډیې لوړ مقام لري، یو څل ماته او ووئیل چه "ماچه د کله نه

د سیلار سندرے اور ییدلی دی، نور زما سندر لیکلوتہ ذہبہ
کیجیوی ۔ دایقیناً د سیال د پلاڑھ دا گلکیرنہ ھعمدا ک او یو لوئے
مقام ھم چه د گران ھیب عنوندے لوئے ادبی شخصیت د هفہ
د سندر په دے پکو کبھے ستائیئہ کوئی ۔

سندر فوک ادب دے او د اولسی ادب ادا اندر په اولسی
پوھر (POULAR WISDOM) باندے وی ۔ په "ژوند جانان"
کبھے چھ خومرہ سندر شامٹ دی هغہ واقعی د اولس په شبہ
کبھے دی او بشتاً د اولسی پوھر (POPULAR WISDOM) په چشو
کبھے کلک ولاد دے ۔ او ھم دے نہ د شاعر اندازہ په آسانہ
لدیدے شی چھ د دا ذیلے تو کومہ حدة پورے په اولسی
ژوند کبھے خورے دی ۔ د سیال د سندر په حقہ د سائل
صیب وینا دا چہ " دا ڈیرے بیٹھے سندرے دی او د لس معیل
لری چھ د مثال په توکھ د ور اندر کولو و پردی ۔" راخی چھ د
دے سندر خونمو نے او گورو ۔ په یو سندر کشہ سیال خہ دا
وانی :

د ارمان د باد پھے
حُجَّ راحی نمُوند پلما
د زخم لو غوچھی کل
د درکونو لوبکار

○○○○

او د یو سبے سندرے په سر کبھے خہ دا سے وانی :
چھ د بیلتون شو گلیتے دھے و پے شیتہ
ما شہ لب په سندر گوکبھے خوشہ

○○○○

لیوہ بله مشهوره سندره چه پېښتو موسیقی بېنکلا قمرگله ورله د
خپل آواز خوابد و رکھری دی، خه دا سه وائی :
چه د چنان سنزو له یوسم غنچکونه
خدایه د سپلی بکلونه بکل کړے

○○○

لندہ دا چه د سیال سندھ شوندی هم دی او د خپل
چاپیرچل، پېښتنی دور دستور او اولسی پوهه نهایندہ هم -
د سندھ د د سندھیزو خوندو لوز سره په "شوند
جانان" کېښه چه کوه غزلے دی هغه د سیال د شاعری د تعلیم
یافته رجحان سرگندونه کوی - سندھ خود اولسی ادب لیوہ
نهایندگی دا او غزنل د پېښتو ادب د قبولیت (ADOPTABILITY)
صافت بېنکاره کوی - غزنل د پېښتو خپل صافت نه د د بکه د
خارجی ژبونه پېښتونه راغله د - د غزل مناج لطیف د
او چیرنکونه غواړی - زما په خیال د سیال سره د غه لطافت
هم شتہ او رنکونه هم چه غزل پر بشایسته کړي - د غزل لمح
مناج د سندھ نه بالکل مختلف د او د اکمال چه یوشاع
په اولسی ژبیه کېښه سندھ او لیکی او په لطیفه ژبیه کېښه غزنل
او لیکی، خه وړه خبوبه نه دکا - د سندھ د د خالق مشاع
غزلے، سره د خوکمنورو په مجموی توګه ېښه غزلے دی ک د
د غزلو فکری، فنی او ادبی معیار هم شتہ او پکښه د سیال
خپل روک هم - په د غزلو کېښه که یواړخ ته د رومان روک
د نوبل طرف ته پکښه فکری، سیاسی او قامی مضمونون هم

شته - راحی چه ددے غزلو نه یو خوشونه دَنمونه
په طور اوکورو - دَ یو غزالیع دوہ شعونه گئے خه داسه دی :

چه دَ مخلوپه کهندور کینے اوسي
پینتے خنگه خوشحال خان پیدا کري
په خدائے میں خلق خه کم خونه دی
طله که پیر دَ درد سامان پیدا کري

○○○○

سیال د بنایست تعریف د یو عزل په شعر کنه خه داگوی :
خوک د بنایست هرچه معنی چه کوی بنه کوی خو
نما په خیال کینے چه خوبکے ستگه په چادچاشی

○○○○

د مینه دود په هرچا خوبوی او دَ دے اظهار هر شاعر په
خپل خپل انداز کوی - راحی چه دایو انداز هم اوکورو :
هرچه رابه واخته خو دَ مینه درد
دانیازبین و لیسته هے ذکوکل ششم

○○○○

د سیال د غزل خپل رنگ دے او که لوستونکی دَ هغه
د غزل داشعنه اوکورو لغزصا سره به یقیناً اتفاق اوکري :

دَ حالاتو بِلا کله به پوهینې
چه احساس دَ زړۍ وله بُربَنې پې
دَ جانان شوونډه که پانډه دکل نه ګي
ذمارنه وله نږي نږي د پېړې

○○○○

او یو رنگ دا دے - والی :

دادَ خلوت او نصيحت رنجوران
 دَ شپے شواب سمجھ نوبه او بآسی
 هَغه چه غم راوري وبا خوروسي
 هَغه دَ کالي نه خوک نه او بآسی

○○○○

دِيو غزل شعر دا سه دے چه دَ مينه دَ مجبور د ٻولونه
 بنائيٽه او په زپه پورے تسيح ده - والي :

ستا دَ کوئه دَ گپتو سترگه او شوے
 دَ رقيبانيو په ڪلئے کارکري خلق

○○○○

دا ۾ ٿئے نموئي او زما خبر ڪے خوزما ذاتي رائے ده - اصل
 خبره او رائے خود لوستونکو وي - او زما ڀقين دے چه دَ دے
 رائے سره دَ اختلاف باوجود (که دَ چا اختلاف وي) به لوستوي
 دَ "ڙونڊ جانان" نه خوند واخلي - زه نور شه ويئي شم خوچپه
 خبر ٻه د محترم اکرام اللہ، گرآن ھيء په دے شعوون ختنه
 کهم کوم چه گرآن ھيب سیال ته د پيرزوئن و پراندے کولو د پاره
 " دَ سند ڦ شهزاده " دَ سوخط لاندے ليکي دى گرآن ھيب والي:

هم ٿئے په سترگه ڪيئه دَ ڙونڊ هم ٿئے خبر و ڪيئه ڙونڊ
 په شاپ و گرجي لتهوسي کئندو گپتو ڪيئه ڙونڊ
 دَ محبت مشعال په لاس تورو تيارو ڪيئه ورگه
 لکه دَ مسلو جولو خورئے کهو سند ڦ ڪيئه ڙونڊ (مکن)

په چيره ميمه ذاكر

○○○○

شوند او جد و جهد

بنا غلے علی اکبر سیال د پینتو قبی ذلمے شاعر اولیکوال دے - د
 پختون خوا د ملا کتہ ایجنسی پہ بیت خیلہ نوہی کلی کبپی پہ کال ۱۹۴۳ء
 کبپی پہ یو محنت کشہ کورنپی کبپی زمیدد لے دے - هم پہ دخن خاورہ
 یپی خہ پوسپی کپے دی او لوئے شوپی دے - ابتدائی تعلیم یپی هم پہ غنی
 خاورہ حاصل کپے دے - مگر یحییش یپی د پیسپور یونیورسٹی نہ کپے
 دے - پہ پینتو کبپی ماسٹر د گری یپی د پیسپور یونیورسٹی نہ تلاسہ
 کپے دہ - بنا خلے سیال یو قابل طالب علم وو - همہ د ابتداء نہ ترایم آ
 پورے ہول امتحانوں کبپی فستی چویشن اخستی دے -

سیال د ویسو پہ ابشار کبپی ولار
 د زندگی د مخ نقشہ و بآسی

پہ ہر حساسہ بندلا خارجی حالات مرقب کیبی - د دوران بنہ
 او بد پہ چل داخل کبپی جذب کوی - عنور، فکر او سوچ پری کوی - د
 دی ہر چھ نہ روستوهم د دے عمل پہ رد عمل کبپی د چل ٹوںڈ
 د بقا د پارہ یو لار خوبیوی - ولے دلتہ داخیرہ یاد ساتل پکار دی چی
 پہ عام انسان او یو فنکار کبپی واضح فرق وی - عام وکھے د چل ٹوںڈ
 د بقل رجنگ پہ مخہ کپے وی - او فنکار د چل دور د ماحول غم پہ سر
 کپے وی - او لکیا وی پہ معاشرہ کبپی د ظلم، جبر خلاف د انسانی
 عظمت بقاء او بسکلا د پارہ چل خدا پی ورکھی صلاحیتوںہ پکار راوی -

بنا غلے سیال یو فنکار دے۔ هغه فنکار چې تل د حسن په لہیون وکی او
د مینې پامتداره وکی۔ بنا غلے سیال یو باشوره پینتوں زلمے دے -
هغه چې د کله نه د شعور ستر کې پرانستې دی نوبه سماجی، میاسی
ادبی چکریې د ظلم جبر بلا کانه او د توړ شپې خاوندالوته سکرنيوې
دے۔ هغه د طالب عالم په دور کښې د ایم آرډی د پليتې فارم نه
په پېښتني ټولنې کښې د طبقاتي تفاوت ڈرے کولو د النافی اقدارو د
ودې او ترقۍ او په ملک کښې د یو عادلانه جمهوری نظام د پاره سی
مبازه پیل کړے ده۔ هم په دے لاره کښې بنا غلے سیال د مختلفو
پړا ولو سخنه را تیر شوے دے او د مسلسل جدوجهد په برکت یا ځان

د پېښت په نومیاله شخصیتولو ور پېړندې ده سه

خلق دی نه کوت کوي هیسے خپل تندی سیال
زه به د درک د رشتې پالم دا شه دستور خونه د

د بنا غلې سیال جذبه پیره صفا او سپیچې ده۔ د هغه حوصله
هسکه او کله ده۔ هغه تل د ننگ او پت په دنه لاره سود او زیان ته
نه دی کتلی۔ د جذل صنایع په امری دور کښې خواړه د هغه د کور
خانه تلاشی شوے ده۔ دیر څله د جیل د تو رو تمبو شاهه اچوله شوے
ده۔ سیال د خپلی لارې اړولو د پاره د هغه منعیف العمر پلار له
ذهبی اذیت ور کولو په خاطر د قید و بند د سوږدو ټولو سخنه را تیر کړے ده
وله بنا غلې سیال دا هرڅه چیر په صبر زغم برداشت کړی دهی۔ چوريه
یې هم په قدم کښې لرزش نه هے پیدا شوے۔

د اور بکړکی په لمن کښې نظام

د درک تکور له مې سامان لټوم (سیال)

بنااغلی سیال په سماجي سطحه هم په گھنون تنظيمولو کبني کارکړے دے. د سماجي انصاف تشه نعر یې نه ده وھله. بلکې د دې خوبرو د عام کولو د پله یې عملي جدو جهد کړے دے. سیال په ادبی سنگر هم چرته روستونه دې پا ته. هغه د پښتو ادبی ملکري (پام) بتپ خيله بانی اوچتک غږے دے. هم د دغې تنظيم د سوری لاندے چې خومره ادبی، ثقافتی سیمیناروونه، مباحثه، مشاعرے شوی دې د پروګرام په کامیابی او کامرانی کبني د بنااغلی سیال خپل یو کوئله او سپيچللي رول دے. چې د دغې تنظيم سره تملي خلق یې وخت په وخت اعتراف کوي. بنااغلے سیال خو کاله د پښتو ادبی جرگي ملاکند سکتر پا ته دے. دانظيم هم د پښتونخوا هغه چتک تنظيم دے چې د خپل کارله سوبه په لوړ په پښتو کبني پذيرندے شي. محترم رحمت شاه سیال، محمد اسلام اړمانی چاکټر عبدالخالق زیار، صاحب شاه مسابر، فقتل زمان شلمان، امير قاسم هاشمي، بنااغلے مکرم خان سبا او ملکري ذاکر حسین ذاکر د دغې تنظيم په غرو کبني ياد خلق دی. سیال چې د دغه تنظيم کوم ادبی خدمت ترسه کړے دے لود ادبی جرگي ملاکند ملکري پرسه او س هم ويږدې.

ستا خال په خومړک ويشه غواړۍ اشنا

زه خو په کزړه کبني یو خو داره ساتم

(سیال)

زه او سیال د ژوند دې سپيچللي او بخوره لاره ده بنااغلی ملکري یو. موږ د یوبل د نوم نه د هغه وخته خبر وو د کله نه چېږه موږ د ننګ او پت په دے قافله کبني ورکړو شوی یو. ولې منځ په مخ لیدل مو هغه وخت او شو کله چې بنااغلے سیال د خيته غم د مارکلي یه

کندڙ راواروں - او محترم منگری رحمت شاه مایل زه په غوب و هلم
چه بنا غلے سیال معم اسلام آباد ته راغلے دے - د هغه درک یې
را او خود - د غه ور حکومتی زه د پینتو ادبی سوسائیتی، اسلام آباد
سکرؤم - غالباً نومبر ۱۹۸۹ء کبپی د هغه سره زمالیدل، کتل په
اسلام آباد کبپی وُشو - سیال سیاسی ادبی هلو ھلو زره سترے کپے وو
هغه د هر شہ نه لاس په سرسوے وو - ولے ماچرتہ دومرہ نارو لے
پینتون زلے شاعر ھوانی مرگی ته پریبندو - هغه زما جذبی ته لورج
دال کیبود او خپل کتاب قائم ته یې گوتی کپے - هم د دغی ور حکی سخن
روستوز مونب د پینتو ادبی سوسائیتی، اسلام آباد په ادبی، ثقافتی هلو
ھلو کبپی یا پی ھانی، مالی او قائمی زیادونه کپری دی - بنا غلے سیال من
سکا د ملک د دغی فعال ادبی تنظیم د مجلس عمل فعال غپے دے -

بیخ د تقویٰ د خاموشی دی لونی

ھم د میروندا د بستکرو شور اخلم

د پینتو ادبی سوسائیتی، اسلام آباد په ٿوند کبپی یو وخت داسی
هم راغلے دے - ھنپی منکرو غوبنل چپی پا، اسلام آباد کبپی یو ثقافتی
د ستوره وکپی او دا یې هم غوبنل چپی یو ہ جرگه دی جورہ کپے شی،
چپی هغه د اسلام آباد، پنلوی پا ٹخوریزو پینتو وکر حکی او د دی
دستوری د پارہ تری فنڈ راجمع کپری - هر چوکه د سوسائیتی، الکڑ منگری
د دی تجویز مرستیال نه وو ولے د خپل منکرو د جدنالو د خیال ساتلو
د پارہ یې د هغه وخت د چیرمین په مشری کبپی یو جرگه جورہ کپری
ولے د غه جرگه په خپل مقصد کبپی بربالے نه شوہ - او سوسائیتی دا
خبرہ په ھائے پریبندو - ولے بنا غلی سیال دا ناممکنات د ممکن کلو

دَ پاره هیچی شروع کړے. آخیر په کال ۱۹۹۲ء کښې د خپلو خومړکرو
بناغلی نوشیرخان، طاهرخنځ، شعیب خان یوسفزئی، طاهرخان ،
شادمه حايس او اقبال حسین افکار په ملګر تیاد پختون کاچرل الیسوویشن
په نوم یو ثقافتی تنظیم جوړ کړو. هم د دغې تنظیم د سوری د لاند
یې "د رنگونومابنام" په نوم درې کامیاب ادبی ثقافتی دستورے
وکړے. په دې دستور وکښې د داولپنهۍ، اسلام آباد نه سربيرج
د ټولے پېښتونخوا نه نومیاله اديبالو، شاعرانو او صحافيانو بې د روډ
وړ. خصوصاً د پېښتون کاچرل الیسوویشن هغه دستوره چې په ۱۳۲
اپریل ۱۹۹۵ء په میریتہ هوټل اسلام آباد کښې شوے وړ او د صوبه
پېښتونخوا وزیر اعلیٰ آفتاب احمد خان شیر پاڼو پکښې مشریلمه وو،
د قدرور او ستائیں په جو ګه ځکه ده چې په دې دستوره کښې د پېښتو
ادب، ثقافت او صحافت سره تعلق لوټکو شخصیاتونو ته د هغوي
د خدماتو په صله کښې ایواره دونه ورکړي وو.

سیال په دومړه حادثو کښې نادان
یوه واقعه نیمه هوبنیار کړی سړکے

په بناغلی سیال کښې عیب دادے چې دې په هر چا په
په تو ستر کو اعتماد کوي. د چا بد ورته نه او دریبدی. دې عیب
هغه ته خوحله نقصان هم او رسولو. ولے بیا هم دغه غلطی کوي
درامن د هغه د دې ادبی، ثقافتی جدو جهد په شاخص ذاتي اغراض
مقامد نیشت. ځکه خو هغه غواړی چې هرڅوک دې زه د خان سره
بوحُم - ولے دا چرته کېښې ؟ هغه د ملکرسی وزیر محمد حسرت خبره
چې هرڅوک په خپل وخت خپل خان بنائي چې زه په دومړه او بلو

کبئی یم : دا دَبَنے حسنه دَبَنے سترکو نابینا وَطن دَتے
دا دَ احسان دَ قاتلانو منيحا وَطن دَتے

بناغلے سیال په دوستی کبئی دو مرہ خوپدکه خپل ھان۔ دمرہ
میئن ناک چې سوئے په یونظر کبئی په ھان میئن کړئی۔ دو مرہ یا یا اندر
بغیر د مبالغې چې په دې مادی دور کبئی یې خوک تصور لشي کولے۔
قد میانه د جو ٹې رنگ هغه که چې وائی :
ھلک چې تو رو شی لو نکین شی ،
چیښه چې تو رو که شی بندکۍ دی خڅوینه

خوداک، پوشک بنه خوبنوي۔ ناسته پامته د بنکلو خلقو سوچ
کوي۔ خبر سے نکی خوپه تول پوره کوي۔ په خوب دیر میئن دے۔ شاعری
یې محبوبه مشغله ده، وسلے په نثر کبئی هم د خیال نیلی نغلوي۔ افشه
تکل اوږ پورتاړ یې وخت په وخت یکلی دی۔ پانه شوہ د سیال په
شعر تبصره نو هغه به تاسود ملکری ذاکر سویزه لوستی وي۔ نه خو
به په مختصر و تکو دا اووايم چې بناغلے سیال یو ژوند پرست شاعر دے
هغه د خپل ماحول صحیح ترجمان دے۔ که چرے د سیال شعر د دنیا په
لورو ژبو کبئی ترجمه کړے شی نو بغیر ده د لومه به هم دا په جار
سرگندوی۔ چې دا د یو پښتون شاعر شعر دے۔ او چې د یو شاعر د
شعر ترجی سخه د اندازه خوک نکولے شی نوزما په خیال د غه شعر پیچلې
او د غه شاعر بناغلے دے۔ او لور بس

د سپرلي د بذری سلیئی که چرتہ راشی مګر د اهان بلا کلونه مې او چېږدی
و چې خانګې به مې شنې شی د ګلولو مګر خوشبویې به بیا په هر لکې ګډینې
خومودی او شو چې غه انتظار کړے مګر او په مزکا مزه د ژوند منځی الکنډېږدی

نَطْلَهُ
نَطْلَهُونَسِي

سَنْكَسَار

نَمَا دَسْتِرْكُو نِم، نَمَا اِطْمِيَّنَان
 لَكَهْ نَسِيم سَرِد مَكْلُوْبَه بَدَن
 نَمَا پَيْغَام، نَمَا دَلْنَى شَرْوَنْدَوْنَ لَنَوْهْ فِكَر
 چَهْ غَزْوَلَوْتَه گَيْرَه تَخْنِيَّدَو
 چَرْتَه مَلَىيْ دَغَضَيْبَه اُورَيَّدَه
 لَكَهْ دَكَانْه وَدَلْتَه هَمْ پَرَلَيَّوْتَه

هَمَهْ خُوشْبُو خُوشْبُو مَكْلُوْبَه فِكَر
 دَاسَ سَنْكَسَار دَاسَ سَهْ تَالَه تَرْغَه شَو
 چَهْ گَيْرَه پَوْتَيْ رَالَه تَولَوْلَه نَهْ شَم
 چَهْ پَرَهْرُونَه، گَيْرَه كَنَدَلَه نَهْ شَم

○○○○

لِيُوشُور

سَتا دَمِينَ قَدَادَه بَانَلَه مَكْلُوْنَه، خَهْ مَزَّه
 مُونَبَهْ خُوكَلَاب تَالَه پَهَازَرْ وَنَوْكَبَه سَاتَه دَه

ڪشش

یو دوکا تور تور پلوری
 په مینچ کښه گنه
 یو ڦوکر بشے دَ بندو
 او چاپیره تر سُرخی

یو ڦوشاخکی دَ شبیم
 په غُنچیک دَ آستگی
 دا گُلئی ده دَ خُمار
 که غوچی ده دَ سپرلی!

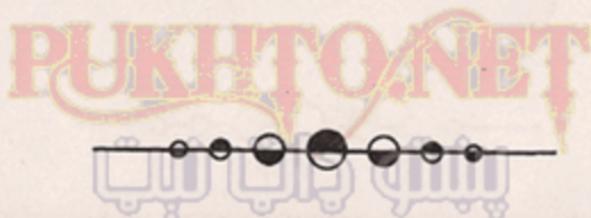
○○○○○

ٿوٽند

ٿوٽند دَخِيالُو شَهْرَنَادِلَى دَة
 ڪَهِيُو سَكُوتِ حَقِيقَت
 ٿوٽند دَجَانَان دَسَلَرِ گُو خَوبِ دَه
 ڪَهِ شَوَگِيرَدِ مَنْزَل
 ٿوٽند دَاحَاسَس دَأُورَبَتَهِيَ دَة
 ڪَهِ مَسْتَى دَحَوانَى
PUKHROONET
 زَمَامِلَكَرَا يَهِ زَمَا خَوبِ مَنْوَا!
 زَلَّا خَوَدَ ٿوٽندِ پَهِ مَعْنَى پَوَهَهِ تَهِ شَوَم
 زَلَّا دَ ٿوٽنُون دَ ٿوٽندِ سَهِ پَلِ پَيَشَنْم
 زَلَّا خَ، زَبِيرَهِ كَهِ دَخَپِيلِ گُوكِلِ پَيَشَنْم

مذمت

دَ فَرَاتْ او بَهْ دَ خَلْ حَيْكَرْ پَهْ وَيُؤْكِنْ بَهْ رَنْ بَهْنَگْ شَوْ
 دَهْشَتْ دَ كَرْبَلا دَهْ چَهْ بُورْ نِيرْبَرْيَ وَرَعْقَلْ
 يَوْ قَتْلْ دَ يَوْ لَتْسَلْ وَيْ، يَوْ قَتْلْ دَ يَوْ كَسْ
 يَكْذِيدْ دَ يَوْ الْسَّانْ نَهْ دَهْ قَاتْلْ دَهْ دَ يَوْ لَتْسَلْ

—————

—————

دَ أَبَا سَيِّدْنَهْ غَارَةْ أُورْ او لَكِيدْ
 پَهْ غَمْ لَتَارْ حَيْكَرْتَهْ نَهْ شَمْ كَتْتَهْ
 دَغَمْ دَ دَرْدَشَمْ دَ تَهْمَامْ نَهْ شَيْ
 چَهْ سَتَادَمَخْ سَحَرْتَهْ نَهْ شَمْ كَتْتَهْ

—————

—————

محدث

ٿوندوُن زما او نه د ٿوند مَعْنَى يِم
 خوپه معنو باندے وخت نه تيريپي
 خوجه منگري د ھان مته نه شى
 تش په خبر و تقدير نه بدليري

يوشع

پيغلتوب چپے چپے زلميتوب غورزنج غورزنج
 غاره باسى د يوبيل اباسين شومستانه

زماوطن

دا د بے حسہ، د بے سترگو نابینا وطن دے
 دا د احساس د قاتلانو مسیحا وطن دے
 نہ پکشی نہ لوم د یومکی د کرلو نمکھ
 خوبیا هم وایم چه زما جاکیر زماوطن دے

دوہ شعر نہ

را شہ زا هدہ لب دم غنہ گے پلولپور کم
 د خدا گے تعالی د نعمتو نہ پال خوند نہ کوئی
 زرک د حسین سرک او تورک د یزید پارک
 پر محبت کبھی دا بے پتہ مثال خوند نہ کوئی

دَ رُونِزِ صَبَادَ مَكْلُ سَحْرَ دَ مَسْكِيْتَوبَ پَهْ اَرْفَانَه
دَ اَسَهْ هَ كَلَهْ كَلَهْ حَانَ دَ حَوَانَهْ فَكَرِيْوَسَه
نَكَهْ يَوَهْ پَيَغَلَهْ جِينَهْ دَ بَلَهْ پَيَخَلَهْ سَرَهْ
پَهْ سَرَهْ چَوَلَهْ كَبَسَهْ چَهْ دَ چَنَهْ دَوَلَهْ فَكَرِيْوَسَه

یو شر

دَ پَخْتَوْنَخَا دَ غَرَّخَنَهْ پَيَغَلَوْتَهَا يَوْنَظَرَتَهَا

دا دَ تَهَامَ اَسْلَامَ آبَادَ رَكَيْنَهْ چَارَشَهَ لَوَکَه

دَ چا به خه دَ چا به خه دَ چا به خه اړمان وي
 خوبس ناسا په به نئے دے په نیمه لارکښې پریږد
 هر خه مکنم خويو دَ زړک خبرے نه ممنه
 دا خه بې پته دے سړې په نیمه لارکښې پریږد

PUKHTONET

قطعه

ماچه دَ فکرتار له تېنگ ورکړو
 هڅ قطار بېتکړوله شرفنگ ورکړو
 رنګ او نکريزې پلوشې په کدا
 جانان دَ ژوند معنے له رنگ ورکړو

انتظار

د سپرلی د بنز سیلائی که چرتہ راشی
د ارمان بلا مکلونه ه او چیزی جسی

○

او په خاکے به ه شنے شی د مکلونو
خوشبویائی به بیاپه هر لوری گدیجکی

○

خوموده او شو چه د غه استظاره
او په مزکه مزکه د ژوند مزکی لکڑا یېنکی

○○○○○

دَغْرُونَوْ أَوْلَادْ

غَرْفَنَهْ نِبَهْ دَعْلَمْتَ اوْ دَلُورْتِيَا دَسِي
پُبْسَتَانَهْ پَهْ دَغَهْ دَشْتَوْ كِبَنَهْ پِيدَادِي

دا أَوْلَادْ دَ دَغَهْ لَتُورْ وَتُورْ وَتُورْ
دا بَجَيْ نَهْ دَ آدَمَ نَهْ دَ حَسَوا دَسِي

PUKHTONET

لَكَهْ كَانَزِي هَسَهْ كَلَكَهْ پَهْ نَرَهْ كَهْ حَيْكَرْ دِي
اوْ نَبَضَوْنَهْ دَ دَ دَ دَهَرَ دَ بَشَكَلَادِي

سچ

دَ سِپِين پُوستو دَ ژوندوں دُعا په کاردا
 چه دَ زریه ازْغَه او باسی په رلیبم

هائے توبه شه دَ تور پُوستو دَ تقوی
 چه دَ پیښه ازْغَه او باسی په لَرم

دا کُناه دکه لثواب دے نه پوهیبم
 خو په داغه لاره نه حُم په دے حُم

○○○○○

نَوْلَانَه لَرِي

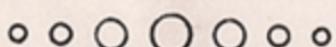
چه خوارد د محبت و شیند لئے نه شی
هُغه خلق نه بساغلی دی نه بسگی

د کروہ و لوا سانالو په تاریخ کبھے
یو خوکسہ بختور دی ما لیڈلی

چه تر نتھ پورتے مونه دی توندی دی
چه د درد او د احساس په لارکاتلی

لُوكے سُیلَةَ

د انتظار په معنی نه پوهینبی
 خوب په د مئار کېښه خوک ولاړلېڅو
 سَم د سحره تر ماښامه پورے
 د چارا لتو ته شی لُوكے سُیلَةَ

PUKHTO.NET

چه د الفت د ازادی په معنی نه پوهینبی
 زِمادِ سیمے د مجنون نه ګلے خله کوئی
 لا د وحشت د جهنم د اوره نه د ازاد
 په دا سے حال کېښه د پیښتونه ګلې خله کوئی

پیغام ستر کے

په چا به خنک په چا به خنکه لگی
زماد زرہ په لامہ کرد مکلو

دا د مکلولو مکل دسته دلربا
و بدمه و بدمه په لرا او بردا مکلو

د تبو اتبو ستر کو قند سکله بس
د اباسین د غارے غر د مکلو

○○○○○

فِحْرَى مُعَالَطَى

پیښتون میته ده، نفترت دے
پیښتون (من د، فتنه) ده
او پیښتون بے (تفاقه)؟
دا فِحْرَى مُعَالَطَى ده

تندک

د اولبو اولبو وطن په هئه پوله
زمونبر وچے دی دزره دھیگر خانکی

مُونبر په میئجہ دا باسین کبنه تبری ناست یو
او د مخ نه مو د او ر بخوی دانکی

او د غولوغه لغه او رو شوم خبنتن
دا اختيار نشه کبنه مَست بیغمه تهی

○○○○○

چبر

دا ورته ورته ژرا داشور دَخه دے
دا دَچا په زرکه کښې نښتی دَ غم لُوكه

دا خالی خالی رسنے چه دَرته پنکاری
دَغه چا په رَنرا وَرَح کړئ ده شوکه

تَه چه واشْنے چه دَچبر معنی خله ده
دا تپوس دے دَمغورو مسترگو اوکه

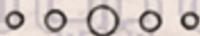
لَمَبَه لَمَبَه بارُود بارُود جانان دے
دَ محیت په جنک کښې خه تاوان دے
دا خورو زلفوله خنْزِر چا ورکرو
په تیندکولو دَ زاهد ايمان دے

بے کریم و دنیا

دَرْخَيْلُو قَدْمَنُونَهُ أَزَادَهُ دُنْيَا
يُوكَهُ دُنْيَا دَاسِ سَكَارَهُ خُوشَبُودَارَهُ دُنْيَا

دَلْبُرُو تَنْدَوْ حَسَولُونَهُ أَزَادَهُ دُنْيَا
يُوكَهُ بَهْ غَمَهُ دَمَسَاتَى دَكَهُ خَمَارَهُ دُنْيَا

دَلْفَرُتُولُودَ وَهَمُولُونَهُ أَزَادَهُ دُنْيَا
دَاسِ بَهْ كَرِيمُو مَهْ سَكَارَهُ بَهْ اَخْتِيَارَهُ

مُونَزَ دَجَانَانَ دَپَارَهُ خُومَرَهُ جَالِيَوْنَهُ پَرِینَوْل
دَخَانَهُ لِسَ دَخَانَ دَرْدُونَهُ حَسَرَتُونَهُ پَرِینَوْل
کَاشَ دَمَيْنَوْ قَبِيلَهُ چَهَ پِرِ رَاتَولَهُ هُمَ شَى
حَلاَلَتُونَ بَكْلُوتَهُ پِهْ سَرِبَلَهَا غَمَونَهُ پَرِینَوْل

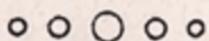
دَيَارُ الدُّوَلَّ غَيْرِي

دَطَافَتْ پَهْ لَسْهَ مَسْتَدِي زَوْرَدِي
دَتَلَانْ خَيْرِي نَهْ مَنْيَ او سُودَ وَرَبِّي

مَا پَهْ شَكُوكْ كَبْنَهْ هُمْ تَهْ پَرِيبْ دِي شُوكِيرِتِه
كَلْ دَرَكْ دَفَلَسْطِينْ رَانَهْ يَهُودَ وَرَبِّي

دَحَالَاتْ او تَقْدِيرِ مَعْنَى يَوْمَ دَيَارَ
چَهْ كَلْ كَلْ كَوْتَهْ پَهْ غَيْرِي وَكَبْنَهْ بَارُودَ وَرَبِّي

يَوْشَعَ

زَفَّا خَدِيَا يَهَا يَوْرَمَانْ پَوْرَكَهْ

مَا دَخَلَ زَهْمَ پَهْ دَخَلَهْ مَسِيمَكَهْ

غواړمه

د شونډو سوړه د سترګو تور غواړمه
خان په لاميو کښې سوئے سکو غواړمه

زماډي یوز خم هم ته شاري پکيښه
خپله څوانۍ دا سه لکو اور غواړمه
داره آرزو دا مې انسان ده فقط
قسم ده یاره که هیڅ نور غواړمه

خوستاد شونډو سوړه او لو تور د سترګو
د هرمین د نړه په کور غواړمه

○○○○○

عظیم انسان

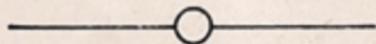
چه تعمیر د کندے کسندے کائنات دے
چه په کانزی کانزی ژوند کبھی رو دنیل دے

چه سپرے دے د تو دو شکو د دشتو
چه بنایست دے مکل درا دہ باغیچہ دہ

چه احساس دے تفکر دے او جمال دے
دا کوئم دے ارسٹو دے کہ خوشحال دے

دا احساس د غہ جمال او د غہ فرکر
خوا لیق د دو مرہ لوئے تشددنہ دے

چه گئے تھے په خلور او منڈپے پناہ کرے
دا ستم کرے کہ دا بوقتے کہ خند اکرے

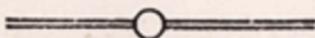

پلوشہ درناکالو

پلوشہ گے په زرہ زرہ کبھی خاندے
 دا جہاں چہ دومرہ رونڑ دومرہ رنکین دے
 تہ د نور د قافلود کاروان مسیر دے
 په جلوہ کبھی د تائیر د ماہ جبین دے
 داتیارے چہ مے دخوانہ حُمی په تیختہ
 سُتاد مخ په رنہاکالو مے زرہ سپینے

دَ احساس پَهْ کناہ

لبرے ہو بنیاۓ اداگانے دسادۂ کہ اشتا
 پہ لیو تو کسبے بہ د شمار کری کم نظرے خلق
 د چاپہ خُود و باندے نہ خوبیں بی نہ در دیدی
 د خت د سونۂ تماشۂ کوئی د لرے خلق
 سَنگسار وی سَرے د مینے د احساس پَهْ کناہ
 د اپہ حیکر سنکین رپہ زرۂ کمرے خلق

فطرت

تکے تو رے سترے تکے تو رے تیارے زُلف
سپین دَسَرِ مخ او تکے پسینے پکو شے

گورہ داسَر او ما بسام خدھ حسن پُر دی
اخای هر صبا بیکا دیوبل نه بورستے

مینه دَفطرت دَ ادا کالو مکل درک دک
خوک کله قتلے پیده زن چیزشی مکلدرے

مَحْرُومَيٰ

خدایه دارما و راته و راته فکرونه
 چه لب بخشنی دا س غواړمه سوراور
 لکه خنگ چه د لیائی د حیکرتاو
 د مجنون د سینه زخم کړی تکور
 په د دو مرکه لوئې جهان د رنگ د نوکښه
 وله نیشته ده زما د ملینه کور

○○○○○

کُلیٰہ سکے

مینه، خلوص او د احساس سو مايه
مُونږ سو ڈا کويته سکے چيئے دسي

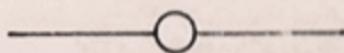
د زړه او ذهن د ځیګر د غوښو
د شخوند د پاره موتيکے چيئے دسي

لور به د خدايیه سوال د کهم خه کوو
داخله چه دی د غنمه مزے چيئے دی

○○○○○

دَجَامِ پَهْ كَنْكَهْ

خُوك شواب خورے سترگے او سی پکبند
 خُمار خُمار نش نش لاره ده !
 دَجَامِ رَقِيَّهْ دَجَامِ پَهْ كَرِيگَ خَفَهْ ده
 خُوكی خُوكی چَرے چَرے لاره ده
 خُوك لیوَنے پَرِ پَهْ توکل تید شو
 پَهْ وِینو سرہ دَمِیکدے لاره ده

عَمَلَ رَدِّ عَمَلٍ

تَهْ خَيْلَ زَلْفَيْ پَهْ يَلْوَيْتَهْ كَرَه
حَهْ بَهْ مَسْتَرَكَهْ پَهْ فَمِيَالَ اُوتِيمْ

تَهْ خَيْلَ سَتَرَكَهْ پَهْ قَابُوكَبَهْ سَاتَه
حَهْ بَهْ مَشَخَانَكَونَهْ دَخْلَ خَيَالَ اُوتِيمْ

تَهْ دَنِيَيْ تَوْكَى جَامَ مَهْ كَوَه
زَلَّ بَهْ مَذْوَقَ دَخْلَ جَمَالَ اُوتِيمْ

تَهْ چَهْ دَعَوَتَ دَكْتُونَهْ رَكَوَه
زَلَّ بَهْ مَسْنَدَهْ دَوْصَالَ اُوتِيمْ

تَهْ دَبَسِيَالَسْتَ پَلَوَ شَهْ مَهْ خَوَرَه
زَلَّ بَهْ مَهْ پَرِقَ دَزَرَهْ دَلَالَ اُوتِيمْ

تَهْ يَوْلُحَظَهْ دَشُونَدَ وَسَهْ پَابِندَكَه
زَلَّ بَهْ مَسْتَهْ دَحَوانَهْ كَالَ اُوتِيمْ

تَهْ پَهْ يَلْوَيْتَهْ مَخَ رَاوْ لَغَاهَهْ لَهْ
زَلَّ بَهْ پَهْ سَتَرَكَوْرَهْ جَالَ اُوتِيمْ

تَهْ خَوِ دَخْلَهْ پَابِندَهْ نَهْ مَهْ
زَلَّ دَپَهْ جَبَرَخَيْلَ اَعْتَمَالَ اُوتِيمْ

تَهْ بَهْ دَنِيَهْ مَيْنَعَ كَبَنَهْ خَالَ اُوتِيمْ
زَلَّ بَهْ دَزَرَهْ كَوَرَكَبَهْ سَيَالَ اُوتِيمْ

افغان چنگے

دیو میر منے تاشر

چه لبے او خنده خن
بارود دو دکے
چه لبہ کیمنہ قلادہ شمہ سا و

چه لبے لرے کوہ دپینونه دبھو نو پتھری
چه لبہ دنماز او دنیار کامونه بیا والخانہ

چه لب سارہ شای د تینکو لو د تو پولو کو می
لبہ دبے اجلہ مرگہ چه پناہ واخلمہ

چه لب راغوند کوہ اندامونه دپینتوں د جو جو
یو خوہلہ کی چه د خلے نه د بلا واخلمہ

چه لبہ او تارم د خپل پلار او نیکہ پلی
یو خوبو سے چه د خانے نه د بابا واخلمہ

نو

دعا کوہ چه آسمان شین شی او سعی صفا
د مینے کل بہ درنہ هله پہ خندا واخلمہ

CONTRIBUTION

نڑا شاعر یئم نہ فنکار یئم
 داھے کارداھے پیشہ داھے
 نہ مان رہا نہ پا پتے داھے
 خپل قلم نہ ماتیشہ داھے

شپھ او روح هوا رو مہ
 دا رہماں کندھ کپتھے
 خوچھے خومدھ زغل کو مہ
 دو مردھ پاتے شہد لبے

نہ لوگے شوم نہ لمبہ شپھ
 کھھے اور پیه حیدر بول کرو
 نہ ہے بل دنہمہ خلامن کرو
 نہ ہے خپل تقدیر بدل کرو

د اولس دقام دستکو
 خلق والی زہ نظر یئم
 نہ دڑھے تن او روح یئم
 د لفظولو کاری گرد یئم

خود اھسے یوال زام دے
 نہ نظر نہ کاری گرد یئم
 نہ مان خپل ستر کے نیشته
 نہ خوچپلہ بے نظر یئم

دَشْعُرُ وَلَوْخُونْدِبَهْشَهْ كُمْ
 چَهْ لَهْرَ پَهْ رُوحَ اوْزَهْ يَمْ
 پَهْ ماْشَهْ وَرَانَهْ نِيمَكَهْ بَهْ
 كَهْ زَهْ يَمْ اوْعَهْ زَهْ نِيمَ

دَ دَنِيَا پَهْ تَرْقَى كَبَنَهْ مَهْ
 دَ السَّانَ پَهْ سُوكَالَى كَبَنَهْ
 كَوْمَهْ تَورْكَهْ مَا وَهَلَهْ
 دَ وَطَنَ پَهْ اَبَادَى كَبَنَهْ

مانَهْ بَنَهْ هَغَهْ مَزْدَوْرَدْ
 چَهْ دَخِيلَهْمَتْ پَهْ زَورْ
 چَالَهْ جَوَرَهْ كَوْتَنْزَرَى كَرَى
 چَالَهْ جَوَرَهْ دَمِينَهْ كَورْ

مانَهْ بَنَهْ هَغَهْ دَهْقَانَهْ
 خَپِلَهْ وَيَنَهْ خَوَلَهْ لَقَهْ كَرَى
 شَارَهْ دَشَتَهْ كَرَى سَبِيزْ
 دَرَنْكَوْلَوْلَوْتَى لَوَهْ كَرَى

مانَهْ بَنَهْ هَغَهْ لَوْهَارَهْ
 چَهْ دَسُورَانْكَارَهْتَى تَهْ
 خَپِلَ بَدَنَهْ پَولَى پَولَى كَرَى
 خَهْ خَوَرَ كَرَى اَبَادَى تَهْ

مانه بنه هغه چيار دے
 چه زماد جانان پېښوله
 دوہ بنيا سته پنزو کړي اجوها
 غم بنسادی له تلو راتلوله
 د شاعرنه کولال بنه د
 ژوند په خارو کښې پیلا کړي
 د کانه بنه هم لیوت کانز دے
 د لرکي مخ په خند اکړي

نړ شاعر ګډ فنکار سه
 خود ژوند په او کوبارت سه
 هیش پکاره هیچانه یم
 سوا سرد غم روزگار سه

کاش چه نړیو هذرمند دے
 او په مټو کښې څوندو

او زمانه دے جهان ته
 دغه لوں لغې انسان ته

بس چه دو مرد خه فائلا کو
 په خپل فن شرموندا نه و

نرم‌ها کا

مايو ملکري ته وئيل ماوے زموږ به کله
د سپيلو دا ورو، شلذا او بود سرو ګلولو نو کله

د دنکودنکو هسکونه ولنود لمن غېښه کښه
خومړه بنايیسته دا د چېینوا د سیند ولنوكله

وے یې سیال ته پنه دوغ یې لیکخونه یې
دار خانالو نوابانو د نیکولو کله !

ته پکښه نه لرے ہ دیو ټکل د گارلو زمکه
څتله کیده شی د عنده ستادار مالو نو کله...!

دَبْنَائِسْتَ دُنْيَا

چه زنگین د محبت مازیگرے وی
 د ناصح اور قیب سترگے د ہند کوی
 چه په غوب وہ شورگکی د بنگرو
 خدایہ تعلیٰ کلے د داسے لیوئے وی
 په نزو، نزمو، نازکو سوکوشوندو
 د میئن د زرگ وطن سپر لے سپر وی
 چه دارگک د غنه خمار او خوند تراوی
 لکھ سوئی چه بار و دوکل دے وی
 داخور بخوبی کناہ د ژوند مزدادہ
 چه دانہ وی خدہ ژوند و خدے مزوی
 داچہ غیرے غیرے زلف درنہ تاؤکری
 یہ کاف زرگ بیا دلور گھم گھے وی
 چه د زرگ په کل د سور د بنزو وی
 د اتمام جهان د قھروی لمبے وی
 چه یوہ لحظہ ہے او نیسی په غیرے
 باقی ژوند د وختلو پہ نیزے وی
 چه کلاں بکلاں مخونہ پکشے خانگی
 په ماگران د کی د مندر کہ د کجھے وی
 زمازرگ کہ د پے مخوحہم نہ شی
 زماسترگے د ساقی د میکدے شی

خُدایه ماله یوہ داسے دُنیا رکھے
 دَسْرَحَة تَرْمَابِنَامَه چه بوسے وی
 چه دَتَبِرو سَتَرْگُوتَنَاه مَه شَمَیْ ماَنَه
 دَارِشُونَدُونَه مَه دَبَے شَلَه خَولَحَظَه کَجَا
 دَاَکَلَونَه دَارِنَکُونَه دَخَورَحَو
 بِیاَبَه ہَوَلَ عَمَرِتَبَیِّ وَکَی اوَخَازَه وَکَی
 نَه بَه تَه تَرِسَرا اوَجَتَ کَپَے نَه بَه نَه
 دَمَلُونَخَاوَرَو لَانَدَکَبَه موَشَپَه وَکَی

PUKHTONET

پَنَه بَه دَافَی چه دَخَورَحَه اَرَمَانَه
 پَه خَنَدَپَه مَسْتَئِ تَیَّرَه کَرَه جَانَانَه

چَه نَه ستَپَه زَرَه غَمَّ پَانَه زَرَه اَشَی
 دَادُنِیا یوہ دَلَوْرَه کَه دُنِیا اَشَی

دَسَیَال دَارِمَالُونَخَوا سَهَوَه شَی
 دَاجَهَانَ دَمَبَتَ دَدَرَدَه پَه شَی

فَتَا

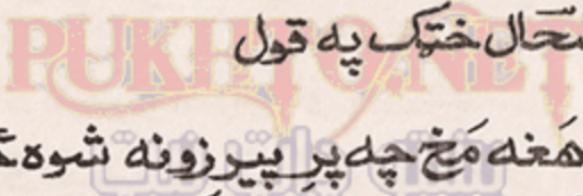
دَهْدُوكُو پِنْجَة دَه
دَلِسْتَ غُوبَنَه تِكْرَه دَه
دَسْرُو وِينْسَه چِينَه دَه

کله کله داس اوشى
چه د وينو دا چينه
د رگولو دا گور جال
د لسته غوبَنَه تِكْرَه
د هَدُوكُو دا پِنْجَه

دو مرّه بنکلے شسی حسین شسی
چه په یون نظر کتوئے
ذرّه تکور ستر کے خوبَسے شسی

د وجود هر یوان دام مئے
د ریگین سپرلی غانچه شسی
کله کله گلفام شسی
کله رند شسی کله جام شسی
داس خوب دلس خوندن اک شسی
دو مرّه پوست شسی، دومرّه نزم شسی، نازک شسی
چه د کل گزار پر هم کول زیاتے وسی

خونا ساپه بے تپوس، یو طوفان د اجل راشی
 داد سوکلونه لبنته
 دا د حُسن با غایچه
 دامینار د عظمتلو نو
 تنس و سنه، ریز مریز پُوتی پُوتی که هی
 او د زمکه په یو تل کښه
 د مذلو نو خاور و لاندے
 د بنکلام معراج بندی که هی
 د خوشحال ختک په قول

 ” هَعْنَه مَخْچِه پِرْپِيَرْزَوْنَه شَوَّه حَوَانَكَه
 هَعْنَه مَخْاوَسِه پِه لَحْدَكَشَه پِه چَيْنَجَوْخَورَه ”

چه داولے دا سے کيږي !
 چه ترسوبه دا سے کيږي !
 کاش دے مرض علاج هم
 چه انسان چرته پیدا کړي

اڳالستان

اَے دَ پېښتون دَ اصل نسل دَ تاریخ وطنه
 اَے دَ وفا دَ ننگ و پت او دَ مظمومت وطنه
 ته خدھ خبرئَ چه دا ستا دَ بچو
 دَ حَیگر ترئَ ترئَ گرئَ وینه
 ولے او چا توئَ کپے دَ خدھ دَ پاره

PUKHTON

ستاد لکھولو شہیدالو غوپنه
 لکھ دَ میبینو دَ غواکالو په شان
 دَ قصابالو په لخت
 کباب کباب تیکه تیکه خرڅه شو

چا دَ تهذیب او دَ بدلون په نامه
 ستاد بے وسہ ماشومانو بچو
 دَ خلے نمرئَ اخوره
 ځان لهئَ بنکله جوړئَ کړئَ

چا دَ مذهب دَ سرلورئَ په بیانه
 داستا دَ کونډو پېښته لوپیه
 په دک بازار کښه سو عام نیلام کړئَ
 ځان لهئَ بینکونه دک کړل

چا دَ پِسْتُو پِسْتُولوْلَي په ترڅ کېښه
 دا سَتَادَ پِيغْلُو دَ جَيْبَين خَالُونَه
 په پِيغْنُور اسلام آباد کېښه خَرڅ کړل
 ځان له ټه حَجَرَه جو پَيْه کړے

خواه زما دَ نَنگ و پَت او دَ عَظَمَت وَطَنه
 لَمَبَه لَمَبَه زَرَه ذَرَه وَحَشَت وَحَشَت وَطَنه
 چه دَ زَخْمَونَه شَسَرِي رَأْيَوْل او لَبَرَه سَاواخَه
 زَمَادَ يَوْارِمَان تَكَمِيلَ لَه بَه دَوَام وَرَکَوَه
 چه دَ تَهْذِيب او دَ مَذَهَب او قَوْمِيَت دَلَالَان
 بَه نُور پَيْه خَپِلَه بَيْسَتَه نَه خَایَوَه
 دَغَه بَه رُوحَه بَه ضَمَدَه او بَيْه سَتَرَگَوْبَتَان
 بَه په ماَنَه مَهَنَه نُور

ماَلَه بَه نُوهَه جَذَه نُوهَه نَسَل
 چَه نَنگ و پَت او مَحِيت پَيَرَنَه
 ماَلَه بَه دَاسَه قَيَادَت رَاكَوَه
 چه دَ رَاتَلَونَکَي پَيَرَئَي نَيَتَپَيَرَنَه

چه سَتَادَ مَخ دَاغُونَه هَم او وَيَنْجَه
 زَمَادَ زَرَه زَنْكُونَه هَم او وَيَنْجَه

دَسَحْ نَهْ تِرْ مَا بِنَامَه
 دَ اغَازْ نَهْ تِرْ انجَامَه
 دَ شَوْعْ نَهْ تِرْ آخَرَة
 چَهْ دَ نَمَرْ خَيْدَه رَاخِشَى
 زَهْ سَحْ دَخُوبَه وَلِيَبَنْ شَمَ
 دَ بَنَمَيْسَتْ پَهْ لَهَوْنَ كَرْجَمَ
 تِرْ هَنَخْ پَوَيْ بَكِيدَاسِيَعَمَ
 چَهْ دَ نَمَرْ سَنَگَه پَرِيلَورَى
 دَ تِيَارَه خَادَرَ رَاخُورَشَى
 اوْزَمَادَ ذاتَ نَهْ تَأَوْشَى
 زَمَاسَتْهَ سَتْهَ سَتْهَ
 دَخُولَونَه پَهْ حَانَكَوْكَبَه
 يَوْجُوْتَه دَ ارامَ غَوارَسَى
 خَوْخَلَونَه چَرَتَه وَرَكَ دَى
 خَدَائِيَّ زَدَه چَادِيَّ تِبَنَتَوَى
 خَدَائِيَّ زَدَه كَومَ حَاكِبَه دَيَه
 زَمَاخَوالَه زَمَاخَوبَه هَمَ
 مَالَه نَهْ رَأْخَى بَوْبَنِيَبَسَى

دَصَبَاعِمْ مَهْ پَهْ سَوْدَه
 تَلُوسْ مَهْ دَحَانْ مَلَهْ دَهْ
 اَنْدِيْسْنَلْوْ سَرْكَهْ پَهْ جَنْكَ يَمْ
 چَهْ بَهْ حَانْ بَانْدَهْ پَوْهِيْنَا
 بِيَا سَحَرْ دَكَتْ نَهْ پَاسْمَ
 دَبَنْمَايَسْتَهْ پَهْ لَهُونْ كَرْمَ
 تَرْهَهْ پَوْيَهْ بَيْيَدَارِيَمْ
 چَهْ دَهْ رَسْلَرْ كَهْ شَيْ سَتْهَ
 دَعْهَهْ زَوْنَدْ دَعْنَهْ سَتْهَ
 دَشَرْوَعْ نَهْ تَرَاهَرَهْ
 لَهَهْ مَا بَسَامَهْ تَرَسَحَهْ
 لَهَهْ سَحَرَهْ تَرَمَهْ مَا بَسَامَهْ

○○○○○○○

چد و چاهد

زما د ٿو نداون د میئن جانان
 زما د فکر د شعور گلستان
 دے په گلولو نو په رنگولو نومائين
 د بنائيستونو د رنزا ترجمان

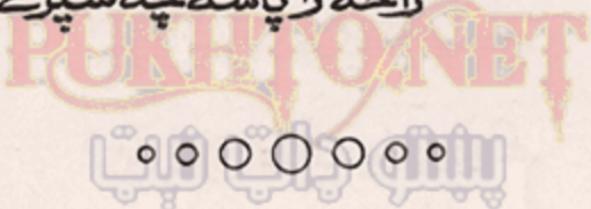
نن هے خفه زهير زهير او ليدو
 د تصوير گنيا کتبه پاس ناست وو
 خدلئ زده د خده شي او د چاپه طمع
 د چيل احساس د ڦيوهه په لامن ٺاست وو

د هنگامو د شور او زوبونه لرے
 په خده د ڙونده لاس په سوناست ده
 ماوے چه و رسمه تپوس تر او ڪيم
 ول د خلقونه بهر ناست ده

ماوے ملگريه په ڦوندميئنه
 خير خودوي داسه او تر ناست
 ماوے دلداره په رسن ميئنه
 ول خبني وينه د خيگرن است

جواب ٿئے راکرو او مُسڪے غونڊ سُٺو
 ”دا دَ يادُونو اديئرے ساتو“
 ”سپرلے که وو په دے به هم لاشي
 مو بندورته داغونه مير ساتو“

ما وے ملکريه په ٿوند ميئنہ
 سپرلے په خپله دچاکور ته نه ٿي
 په انتظار د سپرلی ناسته آشنا
 راحه را پاسه چه سپرلے را لو

يادگيرونه :- دانظم د محمد رحمت شاه سائل صيب دكتاب
 ”د بنيالستونو د سپرلی بادونه“ د مخ كتنه په دستور
 كښه، کومه چه په ۵.۸۸۸ د مردان په کمونتي
 سليٽر كښه شوئه واه، چه مشروميمه پكښه په رڳ
 او ڪردار بنڪل السان محمد عبده الطيف آفريدي گئي ٿو،
 واورولئ شو -

حالات

د پسّرلی د بارا لوز موسّم

چه تند رو فنه پریو تل به پیکنے

هغه کوشہ د ختو د کے لامے

چه قدمونه خوئیدل به پیکنے

تنه به رات لے تابه وفا پا لله

که د جاموبه د او بھ چر ریگ

تنه به یوازے و چاد بھ رات لے

د تند رو نته به تنه یو بیدے

زمما او دھڑہ زیرہ به د او پار وو

چه به د مشنوبنگرو لہ شنگ کو

او د امان د سپا لصویر پانز لہ

تابه د خپل و شوندہ رنگ و کو

هَغَهْ پَهْ حَيْرَ مُسْلِسْلَ كَاتَهْ
 لَكَهْ بَكَدَهْ تَهْ چَهْ تَصْوِيْكَورَى
 سَابَهْ دَجَانَهْ سَدَهْ نَهْ سَوَرَى
 چَهْ شَوكَهْ بَهْ مَنْبَتَهْ هَمْ اَخْرَى
 كَهْ تَاهَهْ يَادَهْ مَا بَهْ وَجَانَهْ
 چَهْ كَلَهْ نَهْ كَيْبَى دَخَانَهْ اوْعَيْ
 خَوْتَاهْ بَهْ يَوْخِبَرَهْ سَيْيَتَهْ اوْكَرَهْ
 چَهْ خَامْخَا كَيْبَى دَخَانَهْ اوْعَيْ

لَوْ

هَغَهْ دَمِيَتَهْ اوْخَادَصَهْ وَهَهْ دَ
 پَهْ زَهَهْ لَيْكَهْ بَهْ مَا تَهْ بَنَهْ يَادَهْ
 خَوْدَاحَالَاتَهْ چَهْ بَهْ پَسْتَوْغَوْدَى
 سَابَهْ يَادِيْبَى يَابَهْ نَهْ يَادِيْبَى

اُنکار

په دے شکمن په دے وہمی وطن کئے
دَ مینے دیرثه ناسازکار ماحول دے

دلته په مینه او مینه پا بکندی
دلته دَ جبراو سنسار ماحول دے

په هر طرف دَ نقرت لرے خورے
بنایست قیدی دے دَ کروونو دَ جیل

دَ پیغامبوب او زلمیتوب تقاضے
لُوگے لُوگے شوے دَ رسہنو دَ جیل

دلته تحفہ دلته النعام دادے
په هر قدم په هر لنظر خوکئی دہ

زرونه د اوچوی خویوچائے دِ نہشی
دَ مُلاج دے دَ دیدن ٹَبئی دہ

دَغْهَ حَالَاتِ دَمِي فِي صَلَةِ دَغْهَ دَمِي
هَسَّ نَهْ مُونِدْ چَاهَتِهِ پَهْ گُوتَهِ نَهْ شَوْ

صَبَا بَهْ دَوَارَهْ مَخْ لَوْنَ وَلَارِ لِيَسوْ
مَذَكَّرْ دَپْهَنْتَوْ دَمَسْ سَتَرَ كَمْ بَنْكَدَهْ نَهْ شَوْ

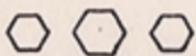
لَوْ بَنَهْ بَهْ دَاوِي چَهْ تَرْعَمَرَهْ عَمَمَهْ
دَزَرَهْ پَهْ كُورَكَبَهْ خَپِلْ اَرْمَانْ اوْتَرَوْ

چَهْ دَدْنِيَا خَلَقْ تَرِنَهْ شَسَى خَبَرْ
دا پَهْ سِينَوْ كَبَنْهْ كَلَهْ طُوفَانْ اوْتَرَوْ

تا هِيرَوْمَ تَاهِيرَوْلَهْ نَهْ شَمْ
پِيَالَهْ دَزَهْ وَدَهْ خَوْتَيَهْ هَهْ كَبَرَهْ

سَيَالَ دَاعَهْ حَجَبُورَهِ اوْكَسَنَهْ
كَهْ هِيرَوْلَهْ هَهْ شَهِيرَهْ هَهْ كَرَهْ

حُمْ چه تاله غیرے دَ سپولی دَ گلور او رمه
دادے کَدَه نغاري مه
ستا دَ زَرَه ارْقام ستابه گَولانئي دِ ژول غوايمه
دادے کَدَه نغاري مه

حُمْ چه دَ خپل ژوندي په تييد کونکښې تييد شمه
ورک شمه که سپک شمه
حُمْ چه دَ حالاتو په سنکين وجود کښې کلک شمه
خيوکه کانه په تپک شمه
ستا دَ ژوند دَ پارکه دِ په لويءَ گناه او رمه
دادے کَدَه نغاري مه

حُمْ چه خپله وينه خپل مينه ته لُوكه کومه
هر رقيب له بې کومه
حُمْ چه خپل دِ یوے چليوے فکونه غرغنډکومه
خان به را ژوند کومه
ستا تکور تکور شونډه دَ زَرَه پَ هرله غوايمه
دادے کَدَه نغاري مه

خمچه دَ حسُوت دَ گلستان کل اویه کرمه
 جوړه تر غنچه کرمه
 ژوند به درله خور دَ پسلوبه کل دوکه کرمه
 آلا به د نخمه کرمه
 ستایوه خنداد زړه دَ خرمیکی په تار ژارمه
 دادے کډه نغایمه

دا توئې توئې نړه به کچکول کرمه پاکل به شم
 ستاد مینه پل به شم
 ورک چه د دے تورو وغرو لوشم منزل به شم
 یود د بدغتل به شم
 غیره رانه واغله د سیال جانانه لاپمه
 دادے کډه نغایمه

دَ ارْمَانَ دَ بَادْ چَهْ
حَى رَاحِى نَوْبَرْ يَلَامْ
دَ زَخْمُولْ نَوْغُوتَى مَكْلُ
دَ درْدُونْ نَوْيَهَامْ

دَ حَسْوَتَ دَ كَالِى ژَوْنَدْ
دَ جَانَانَ دَ شَوْنَلْوَوْپَارْ
دَ احْسَاسَ دَ بَامْ پَهْ سَوْ
دَ كَوْدِى دِيْحَانَ لَتَامْ

نَه سَپَرْ لَهْ دَلْتَه رَاحِى
نَهْ لَئَ بَادْ كَوْسِى كَفْتَارْ

يُودُوه لَوْر لَوْر بَلُورِى
اوْپَه مِينَجْ كَبِيرَه عَمْنَى
يُوشُوكْر بَنه دَبَزْوَه
اوْچاپِيرَه تَرِسَخِى

دا غُوتَى دَه دَسَپَرْ لَى
كَه غَولَشِى دَه دَخْمَارْ

هَغْدَه سُورِي دَ اورْكِل
 هَغْدَه سُورِي غَرْخَنِي
 دَارْمَان پَه تَرْكِمَو
 پَلُوشَه دَسِپِونْبَئِي
 زَمازِرَه هَوْكِير
 زَمازِرَه كَروپَه دَار

دَجَنَت دَ حَورَه سِيل
 دَ جَانَان دَ زَلْفَو بَكِيز
 هَلَتَه لَويَه خَامَوشَي
 دَلَتَه شَورَه بَنَگَرَه شَنَز
 دَ سِيل دَ مِينَه بَشَار
 شَنَز او شَورَه غَوارَه ثَانَار

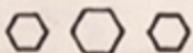
گرانه دَرْزوندون و گونه توں دَرنہ لوگے شه
او خاندہ سپرے شه
غُنچے غُنچے شه

گرانه لب او خاندہ دَشُوندو په سو
سپرلی لمبہ لمبہ که
ژوندله رنہا ورکڑہ دَمَنخ دَسَحَر
سپرلی لمبہ لمبہ که
دَنمِرِ خبین دَستور و خال شه پلو شه شه
او خاندہ سپرے شه
غُنچے غُنچے شه

دَ تنہایی په بیابان کبته اشتامو
دَ ژوند سفر نہ کیری
قیدی دَ خپل زرہ په زندان کبته اشنا
دَ ژوند سفر نہ کیری
دَ چا دَ زرہ دَ بین طوطی شه کلامے شه
او خاندہ سپرے شه
غُنچے غُنچے شه

دَچا دَخُوب و زر دلَز خُوب ز خمونه
 غواپری دَشوند و تکو
 دَمحبت په اور سکتی فکر نه
 غواپری دَشوند و تکو
 دَ درد په خپیکو کښه سندھ شن لغمشه
 او خاندہ سپر لی شه
 عنچے عنچے شکه

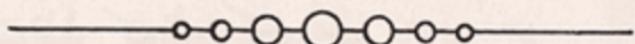
چه دَ بیتُون شوگیرے دَرے درے شینه
راشہ لب په سترگوکبھے خوب شد

راشہ په سترگوکبھے خوب شد
مکتے جوپه د پیغامتوب شد
رٹک او رنہا د زلمیتوب شد
زماتکمیل د لیونتوب شد
ژوند میته میته غیدڑ غیدڑ خونذ کوئیه
راشہ لب په سترگوکبھے خوب شد

داشوگیرو زپے مسترکے ۰۰
د شووندو ترہم بیکور غواری ۰۰
د انتظار کوخو کبھے مر زرہ ۰۰
زمانہ ژوند غواری سور غواری
ستا د وصال زیرت په کل کبھے نہ رائیںہ
راشہ لب په سترگوکبھے خوب شد

بیاے په زخم شووند کمیردہ
 دَ درد په خرمیو کبھے خوند پر میرد
 ترخے ترخے نمچ خوبیے که
 جُدا جُدا فرہونه یو حملے که
 چِه رقیبان راتہ راگوری زرہتے چوینہ
 راشہ لب په سترکو کبھے خوب شہ

نہتے مے په هیچا نہ خوب بیوی
 دَ اور رنخُور په اور رغبیدی
 سیال ژوند شوگیر شوگیر شو
 دَ سترکو کھانتے مے خوب بیوی
 ستاد راتلو لارتمتے دیر کتای دینہ
 راشہ لب په سترکو کبھے مے خوب شہ

چه د جانان خنده یوسم غنچکونه
خدایه د سپرلی مکلونه مکل کهے

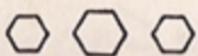
سپر لے چه بول جهان سمسا کری
ریک چه د روند په دش خور کری
غنچک غنچک چه هر اور بیل کری
جندی چه حوالنے پکل په پکل کری
چه غریو نیولی پکینه هم اوکری قصونه
خدایه د سپرلی مکلونه مکل کهے

خدایه د اگل وطن حیانان کهے
مکائے د سرگونه قریان کهے
خدایه دا بول جهان رنگین کرے
مکائے د غارے لوگین کرے
چه د نغمو شرے را او سپری رنگونه
خدایه د سپرلی مکلونه مکل کهے

دَنْك اوْبَه سِرْكُو لَكَه وَرَكَه
 دَكِيَّه زَنْك دَزَّه نَدَلَكَرَكَه
 پَه ژَونَدَكَبَه لَنَه ژَونَدَپَيدَاكَه
 دَپَلوشَه جَبَه دَنْيَاكَه
 دَمَحَّتَه پَه شَونَدَوْبَنَكَلَه اَسَمَانَه
 خَدَاهِه دَسَپَلَه كَلَوْنَه كَلَ كَرَه

دَ پُلوشونه درله اخمه رنگونه — جَانانه
 تاسْكَهارَوومه — جَانانه
 دَمَلُپه پانزوکبئے دَ نغامه خالنَه — جَانانه
 تاسْكَهارَوومه — جَانانه

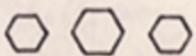
يوبه دَ سروكلو دَ بَلزَمَلُوتَه
 ستاپه كَمسوكبئے بِرَوْمَه
 بل به دَ نمرَه پلوشونگونَه
 ستاپه جَيَين شِيتَمَه
 دَ زَرَه په وِينوبه دَ سره كَمه لاسَه — جَانانه
 تاسْكَهارَوومه — جَانانه

دَرِنگ او نور دَ كَمَكَشان كَلى تَه
 به ستا جَولى دا وِرمَه
 دَ خَصِيل محرُوم زَرَه دَ ارمان كَلى تَه
 به ستا جَولى دا وِرمَه
 په درد به او گنهم دَ خَصِيل فَكَر زَخْمَنَه — جَانانه
 تاسْكَهارَوومه — جَانانه

زَمَاتِسْكِينِ زَمَادِزَرَهْ سَنْدَرَه
 دَى دَالْفَتْخَبَرَه
 زَمَادِفِكَرَهْ الْوَتْ وَزَرَه
 دَى دَالْفَتْخَبَرَه
 قَيْهْ تَپَهْ دِوَى دَرْتُونْدَوَارَهْ سَانَهْ — جَانَانَه
 تَا سَكَهَارَوَمَهْ — جَانَانَه

○○○○○

PUKHTONET
 پُختونه

زَمَادَ زَرَةَ دَبَنْزِ بَلْبَلَه
اَے دَمِينَهَ كَلَه — كَلَفَامَه
غَيْرَهَ دَوَصَالَ شَهَ جَانَشَه

كَلَابَ كَلَابَ غَنْجَهَ غَنْجَهَ شَكَه
زَنْكُونَهَ او سَيْرَهَ مُسَكَشَه
دَرَزَهَ پَهَ دَشَتَ كَبَهَ سَيْرَهَ
دَسْتَرَكَو جَنَهَ كَرَهَ كَلَهَ كَلَه
اَے دَمِينَهَ كَلَه — كَلَفَامَه
غَيْرَهَ دَوَصَالَ شَهَ جَانَشَه

دَچَانَهَ خَهَ پَهَ كَتَوَ يَوَسَه
زَمَانَهَ زَرَهَ پَهَ كَتَوَ يَوَسَه
هَرَخَهَ خَوَتَهَ پَهَ كَتَوَ يَوَسَه
پَهَ غُلَچَكَو سَتَرَكَو سَنَگَدَلَه
اَے دَمِينَهَ كَلَه — كَلَفَامَه
غَيْرَهَ دَوَصَالَ شَهَ جَانَشَه

چه اداکله په ڪاوندو شی
 دَ چا په شوندو سپر گپندو شی
 دَ زره رخمو نه ه بِ پندو شی
 لَعْبَه ه تاؤ شی دَ مُوكَلَه
 اسے دَ صینه کله — ڪل فاسه
 عنیده دَ وصال شه جانشہ

”واروہ په سترگو کبھی دا تو له دنیا واروہ“
پریپ کا چہ دزروں جہان رنگ شی

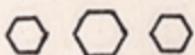
بارو د پرایہ دی په هر لوری
د سو بچر کو باران اوری
ذرہ ہے بوب نینبی وارخطا دے
سترکے د داس پلا کوا بن گوری
ہسے نہ خدا یہ چرتہ جنک شی
پریپ د کا چہ دزروں جہان رنگ شی

زمون پوہ کلی اور دری
د محبت کڈے باریکی پی
فضل الوہ لہبہ لہبہ دہ
د ارمان مکل پہ کبھی ورنیزی
ریوند جہنم شی روح ہٹنک شی
پریپ د کا چہ دزروں جہان رنگ شی

رامش دَ زَرَّه باغ ه دَ رواخله
 دَ کلُو پیتَه په سَر واخله
 دَ نوی ژوند لفَه ورمَه شه
 دَ درَد خوابَه په حَمَد واخله
 زَرَّه به دَه گوان خال به دِنگشی
 پرَیبَده چه دَ زَرَه ونوجهان رِنگشی

○○○○○

PUKHTONET
 پکھتونېت داپ ډیلپ

مکل مکل خاکئے — سوچ سوچ لاسُونه
زمُونبَر دَ کلی سپرلی خوند کوئی خوندُونه

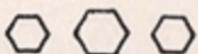
زمُونبَر دَ کلی سپرلی خوند کرہی
جگا جبدا زرُونه پیوند کرہی
چہ غیرے غیرے زلفے ورکی راوہی یانو

مکلونه چل نده کوئی خاندی
یو بل له خلے ورکوئی خاندی
دا دَ حوانئی په بکنڑ راغی دی وختو

رمیته مشیرینِ مینه فرہاد کرہی
رمیته برباد زرونہ اباد کرہی
په کانڑی کانڑی زرۂ کسنه او باسی سینتو

دَ چا په چا سترے کے خوبے شی
زمُونبَر په تا سترے کے خوبے شی
کله ناکله په مُونبَر هم کوہ خیالونه

وَفا چہ غواہی لیونے دے
سیالکَه ذرۂ خد غرشنے دے
دا بنکلی کله ورکوئی چا لہ لاسُوند

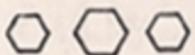
زَمَادَ زَرَّةَ دَبَنْزِ بِلْبَلَه نَخْمَهُ كَرَهْ يَارَةَ
دَسْتَرَكُو تُورَةَ دَزَرَّةَ سَرَهْ يَارَةَ
پَهْ خَنْدَا اُوْسَهَ
پَهْ خَنْدَا اُوْسَهَ

زَمَادَ نَرَهَ دَكَلَ مَكْدَنَ مَكْلَابَه
دَسْتَرَكُو تُورَهَ دَوَطَنَ مَكْلَابَه
دَأَوْرَبَلُونَوَ دَكَلْشَنَ مَكْلَابَه
دَجَهَانَ بَنَكَلَی دِلُوْكَهْ شَهَ دَلَظَرَيَاَرَه
دَسْتَرَكُو تُورَهَ دَزَرَّهَ سَرَيَاَرَه

دَرَنَگَ اوْ نُورَهَ بَنَرَ طَوَطَيْ جَلَانَه
دَصَحَلَ رَنَکَهْ دَسِپَلَیْ جَانَانَه
پَهْ رَوَنَدَ مَیَّنَهْ لَیَوَنَیْ جَانَانَه
دَخِيَالَ دَشَتوَنَهَهْ كَلَ كَلَ كَهْ سَمَكَرَهْ يَارَه
دَسْتَرَكُو تُورَهَ دَزَرَّهَ سَرَيَاَرَه

دَرْزِوند په مخ دَبَهَا لُونْچِهَ
 دَغَوْنُوغَاهِه دَسِينْدَلُونْچِهَ
 دَدوُمَيْنَه اَرْمَالُونْهُوَه
 تَكْمِيلَ بَه غَواهِي دَارْمَان دَغَه سَنْدَرْه يَاهَه
 دَسَتَرْه كَوْلُورَه دَزَرْه سَرْيَاَه

په رِيَكْزَار وَلُونْكَبَنه پَنه اَبلَه رَهان
 شُوكِير شُوكِير اوَيَنه ويَنه اَصَان
 مَزَل مَزَل وَه مَزَل نَه شُو جَانَان
 سِيَال تَرس لَجَوْپَه خَان اوَكَه كَافَرَه يَاهَه
 دَسَتَرْه كَوْلُورَه دَزَرْه سَرْيَاَه
 په خَنَدَه اوَسَه
 په خَنَدَه اوَسَه

د لیکوئن جانان د غارے
تار تار گریوانه — چار چار گریوانه
ستا د ریپنو نه به پلوا چان له گندمه

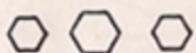
گریوان به خیرے تر لمن کیم
چان به رسوا په توں وطن کیم
جانانه تا به محل بگدن کیم
چانه با یلمه خو دمینه ننگ گستمه
ستا د ریپنو نه به پلوا چان له گندمه

هر چه چه کیپی خو به کیپی
دُنیا درانیپی که جوریپی
خلق که خاندی خفه کیپی
در مینه تور به دپه سترگو کسنه ساتمه
ستا د ریپنو نه به پلوا چان له گندمه

زَمَا پَاكِل مَلْتَكَه سِيَارَة
 زَمَا دَغِيرَه دَتَخْنَت وَأَكْدَامَه
 زَمَا دَزَرَه دَبَلَغْ مَالِيَارَه
 لَكَه دَسُورَى بَه دِخْواَتَه خَوَاتَه حَمَه
 سَتَا دَرِيَّبِنَه بَه پَلَوْحَان لَه كَنْتَه مَه

زَمَاجَانَان زَمَكَا بَنْلَاغَه
 مَاهَه دَهَرِبَكَلَى نَه بَنْكَلَه
 دَانتَظَارِلَمِبُو سَيَّزَلَه
 زَه بَه سَيَّالَه دَأَوْرَبَل هَكْتُونَه وَرَمَه
 سَتَا دَرِيَّبِنَه بَه پَلَوْحَان لَه كَنْتَه مَه

○○○○○

ما خوپول عمرد در دلو سره ڦوند کر گئے
زه به ڏنرہ ڏ دردہ ولے مردہ
په هر قدم ھے ڏ نضمولو سره ڦوند کر گئے
زه به ڏنرہ ڏ دردہ ولے مردہ

زه ڏ تقدیر ڏ تند رو ڻو آسمان
کله و ٿلے نه یئُم
زه ڏ حالات ۽ عذرائیں او حجانان
کله و ٿلے نه یئُم
خوماد ڦوند ڏ شکستلو ڻو سره ڦوند کر گئے
زه به ڏنرہ ڏ دردہ ولے مردہ

ما ڏ لمبے لمبے وختلو ڻو لمبے
لمبے گنپے نه دی
ما ڏ دوزخ دوزخ اور ڻو لمبے
لمبے گنپے نه دی
ما خومکام ڏ انکار ڻو سرکه ڦوند کر گئے
زه به ڏنرہ ڏ دردہ ولے مردہ

ُخْدَه خُودَ خَرِيْكُودَ دَرْدَلُونَوْ سَكَرَة
 خَه نَابِلَدَه نَه يَمُّ
 دَحَسَرِيْلُونَوْ اِرمَكَانَلُونَوْ سَكَرَة
 خَه نَابِلَدَه نَه يَمُّ
 مَا دَ غَرِبَتَ دَكَنَاهُولُونَوْ سَكَرَة تَوَنَدَكَرَكَه
 زَه بَه دَزَرَه دَدَرَه وَلَه مَرْمَه

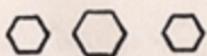
مَا خَوْمَدَام دَعَكَذَابَلُونَوْ سَكَرَة
 لَوَبَيَه اِشَانَكَرَكَه
 دَلَوبَوْ تَنَدَوْ دَرَخَهُولُونَوْ سَكَرَة
 لَوَبَيَه اِشَانَكَرَكَه
 مَا خَوْهَرَ وَخَتَه دَتَنَدَلُونَوْ سَكَرَة تَوَنَدَكَرَكَه
 زَه بَه دَزَرَه دَدَرَه وَلَه مَرْمَه

زَه بَه دَزَرَه دَدَرَه وَلَه مَرْمَه
 زَكَّاخَه نِيَارَبِينْ خَونَه يَمُّ
 زَه نَكَه غَرَه هَسَه بَيَنه لَرَمَه
 زَكَّاخَه نِيَارَبِينْ خَونَه يَمُّ
 مَا دَ لَمَبَه لَمَبَه وَخَتَهُولُونَوْ سَكَرَة تَوَنَدَكَرَكَه
 زَه بَه دَزَرَه دَدَرَه وَلَه مَرْمَه

زه خوستیال یئم سیالی به کووم
 دَچانه سوال نه کووم
 ژوند بند په خوبنہ دَزگی به کووم
 تَچانه سوال نه کووم
 ما دَلپشنون مزلج رنگونو سره ژوند کپدیے
 زک به دَزره دَدرده ولے مرمه

○○○○○

PUKHTONET
 پختونی دات پت

رما په ڦوند ڏ پورے کپی دی اورونہ
 گرانہ مرهنے نہ کے جانانہ مرهنے نہ کے
 ڏ ستر گول ترکہ
 لوگے نہ کپے ڏ ارمان ما چیکونہ
 گرانہ مرهنے نہ کے جانانہ مرهنے نہ کے
 ڏ ستر گول ترکہ

ما لا ڏ ڦوند خوابہ لیدلی نہ دی
 تھے څانگونہ ترے
 لام فکرونہ ذلیمی شوی نہ دی
 تھے څانگونہ ترے
 دا ڏ ارمان طوطی هے غواری پروازونہ
 گرانہ مرهنے نہ کے جانانہ مرهنے نہ کے

داسے غصب غصب کتل مہ کوہ
 په ڦوند بہ اور اوںکی
 ڏ رقیبا خیلو په شان چل مہ کوہ
 په ڦوند بہ اور اوںکی
 ستر گئے ڏ پوهہ کہ چھ نہ کوی چنگونہ
 گرانہ مرهنے نہ کے جانانہ مرهنے نہ کے

زه خوسپی لے یئمہ گلونہ شیدم
 زه خه از غے خونہ یئم
 زه خود نہوں پرہونہ گکندم
 زه خه از غے خونہ یئم
 زما په مینہ پاندے مکھ کوہ شکونہ
 گرانہ مرے نہ کے — جانا نہ مرے نہ کے

د زرہ د درد په خوبو خه پوهیبی
 د عنہ بے دردہ خلق
 د انتظار د زورہ خه خبیریبی
 د عنہ بے دردہ خلق
 خدایہ په لار کوئے د پے مخو ٹکندمنہ
 گرانہ مرے نہ کے — جانا نہ مرے نہ کے

نشہ نشہ میگونے ستر گے د میاں
 په زرہ کبھے لارے کوئی
 او بُردہ باستہ د سنکیسوں قطار
 په زرہ کبھے لارے کوئی
 په میخانہ اودڑولی دی فتوح بونہ
 گرانہ مرے نہ کے — جانا نہ مرے نہ کے

زه خود مینه ثنا خوان سیال یئم
 که خوک ہے هر خہ کنپی
 د درد د خمیکو ترجمان سیال یئم
 که خوک ہے هر خہ کنپی
 د نرگہ په ویسون خندوم د روئند غم و نہ
 گرانہ مہنے نہ کبھے — جانانہ مہنے نہ کے
 د ستر گو نتورة

○ ○ ○ ○

اے دو طن خاورے زمامورے لیوئی میمہ
زہ هم ستا بچے میمہ
خان تھے نزدے کہ چہ دخانہ هم پر دیمہ
زہ هم ستا بچے یگمہ

ستایسینہ کہ چکہ دہ دپیو خوزہ تبزیم
شونڈھے چاودلی دی
ستا پہ لاس کبھے تال کہ دمیوو دخوزہ و پیم
شونڈھے چاودلی دی
دے د محروم و غلو سکونڈے پہ لیھے یگمہ
زہ هم ستا بچے میمہ

اور مہ چہ ستاد پینو د لاندے جنتونہ دی
زہ لوئے پہ دوزخ کبھے شوم
مینہ دہ، شفقت د، بھارونہ دی، باغونہ دی
زہ لوئے پہ دونخ کبھے شوم
زہ د کوم عذاب پہ اور کبھے سوزونہ لمبی یگمہ
زہ هم ستا بچے یگمہ

ستا دا غیرہ دامن او قرار حانگو گنڈے شی
 زه ولے په ویریمہ
 ستا غیرہ دخوب او دتسکین غیرہ منے شی
 زه ولے په ویریمہ
 هلتہ کبھے بکم دلتہ کبھے بکم والو تم بدنیمہ
 زه هم ستا نچے یئمہ

ستا په کور کبھے ستنه او تارونه او تانونه دی
 زه لفڑ سو غریمہ
 ستا په ونس کبھے دیرے کارخانے دی او ملونه دی
 زه لفڑ سو غریمہ
 پتھے که، بپنڈا یئمہ، شوشنیمہ، زلمیمہ
 زه هم ستا نچے یئمہ

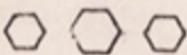
دا نہ شی کید چہ زہ دے خواریم درپہ دیریمہ
 نور دے عیاشی کوی
 دا نہ شی کید چہ زہ دے تبرے او نھریمہ
 نور دے عیاشی کوی
 ستا دے بے رخی لمبی لو خود کوم لو گے یئمہ
 زه هم ستا نچے یئمہ

ستا نه بغاوت او کرم که تاله میتنه در کرمہ
 خنکه اخر خنکه او کرم
 ته په وینه را کرے او که تاله وینه در کرمہ
 خنکه اخر خنکه او کرم
 تا ته سا نیو لے منتظر د فیصلے یئمہ
 نہ هم ستان پچے یئمہ

○○○○○

یادگیری : دانظم پاکستان نیشنل سنٹر اسلام آباد
 کتبہ، د پینتو ادبی سوسائٹی زیر احتفام پہ
 ۲۱ مارچ ۱۹۹۰ء د سیم ملچ د گولون جویلی
 تقریباتو پہ لر کیجھ، پہ یوکا دستورہ کہنے
 واورو لے شو -

سکپر لی شیندلی دی رنگونه
 راٹھه چه حُو جانانه
 د غرة لمن کبے غوتائی مکل شوے

رنگونه سمه شارہ اخلي
 سکپر لی مستئی کرے دی
 مکل چه دمکل نہ غارہ اخلي
 سکپر لی مستئی کرے دی
 په ژوند وریدی خُمارونه
 راٹھه چه حُو جانانه

د غرة لمن کبے غوتائی مکل شوے
 حُهه چه سکپر لے اووینو
 سکندرے پورته د بلبل شوے
 حُهه چه سپر لے اووینو
 راٹھه رواچوہ لاسونه
 راٹھه چه حُو جانانه

راَحَهْ چهْ ٿنگ په ٿنگ جو ڦشُو
 دَ رقیب نرَهْ چه اوچوی
 چه په دیدن پاندے مارَهْ شو
 دَ رقیب نرَهْ چه اوچوی
 په بیلتوں پورے شه اورونه
 راَحَهْ چه حُو جَانانه

لبِ ستھری نرُونه به دمَه کرو
 لکه به ستھرے خوبَے
 سپرے به حَان ته تماشه کرو
 لکه به ستھرے خوبَے
 لبِ به مو شاته شی غمُونه
 راَحَهْ چه حُو جَانانه
 دَ غرَه لمن کبئے غوتھی ڪل شو

زماڏيئنه ڏينائيٽ ڏچمن گله
زماڪوره کابله
اباد شے — اباد

چيرے مودے او شوے چه ستا په خونه
الفاو تلفلو لوبت او تالان جور دے
په ولن عنلو عنيلو ڏشتو ڪښه دے
هر ڇائے ڏسرو وييو باران جوردے

ڏ لُوٽه لُوٽه ڳيٽه ڳيٽه نه دے
د ڀئم پترى ڏ اور بخري دا گئى
ستا ڏ کوچئي معصو پيغله په مَخ
خطه خفه ڪمسى درگيرى ڇانگى
ستا ڏ بچو قاتل اخته شوے په گھان خپله
زماڪوره کابله — اباد شے — اباد

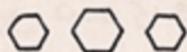
زَمَادَ پَكَهِ مِينَهُ خَوبَ وَطَنَهُ
 دَّچَادَ شَنُو سْتَرْگُو بِنَامَارَ او خَورَے
 دَ جَنَکَ بَلَتَهَى لَمَبَهُ لَمَبَهُ وَطَنَهُ
 دَّچَادَ سَرَوَ شُونَدَو نَاتَارَ او خَورَے

يُو خَوا سْتَهَنَكَ او بَلَ خَوا سَكَدَ وَسِيرَى
 پِينَتَوَنَ او سِيرَى دَ بَارَوَدَو پَهَ دَيَرَ
 لَاهَرَے لَوَ لَورَشَوَے پَهَ لَكَوَنُو خَوانَهَى
 النَّسَانَ تَوَكِيدَى دَ بَارَوَدَو پَهَ دَيَرَ
 خَيَرَى دَ دَرَدَ خَوَمَيَى دَ هَرَسَوَى كَوَكَلَهَ
 زَمَادَ كُورَهَ كَابَلَهَ — اَبَادَشَهَ — اَبَادَ

دانی دانی

پېشتون دَ خِپل صندى فطرت په سب
 دَ خِپل وَجْبُود نه انتقام اخلى
 دَ ناپوهئى او جَهَالت په سبب
 دَ رُور په لاش پېشې بَدی او كام اخای

يەپېشتنو په ھان اخته پېشتنو
 بَرْ مو سَبق دَ خِپل تارىخ نه واخىء
 دَ بل به لمسه په جَهَگُوره پېشتنو
 دَ بَرْ مو سَبق دَ خِپل تارىخ نه واخىء
 سِيال كله به په خلەشى دَ يو بله
 زما كوره كابله — ابادش — اباد

چه مے جانان راته مسکے شی لب د شوندو په سر
خمار خمار شی فضنا سپر لے سپر لے شی گودر

خمار خمار سپر لی سپر لی جانانه
زماد زرہ د باغ طوطی جانانه
خوانی د سرو گلو غنچہ دا
دا د خورحو میامنہ دا
پنه په وی دا چه میتھ میتھ شو خیک په حیکر
خمار خمار شی فضنا سپر لے سپر لے شی گودر

راحه راحه جانانه مه شرمیجرا
د جنگ پرستود جنگ مه ویکریک
میتھ ایمان دے عبادت هم دے
میتھ پرستوده نگ و پت هم دے
د نگ په کار کسنه میئنان ولاړ وی کلک تکه غر
خمار خمار شی فضنا سپر لے سپر لے شی گودر

نمونب سینے د زنگ نه پلکے سینے
 نمونب نہ کی د غردونو پاکے چینے
 مونب په حسد نه په غرمیں یو
 مونب د خلوص په تشن سورمیں یو
 نمونبہ ہول عمر په ھان ھم په جہان وی نظر
 خمار خمار شی فضا۔ سپر لے سپر لے شی گودر

○○○○○

PUKHTONET
 پکھتونیت

سراہ د مرؤونه کرل — زلفه د ٹالونه کرل
یہ جانانہ داخلہ کے — مکہ جانانہ داخلہ کے

نیخ او بردہ او بردہ با نیخ
سم د جنگ سواری با نیخ
ما پر کے قتلے کہ خدہ
نیخ د سنگیونہ کنول

یہ جانانہ داخلہ کے — مکہ جانانہ داخلہ کے

سترے کے د ولیشتل کسوی
زلفه د تپل کسوی
مونبہ غریبانو لکھ
جوہ د عذابونہ کرل

یہ جانانہ داخلہ کے — مکہ جانانہ داخلہ کے

یو د د بینگرو شنڑاں
بل د کمسو بھکار
د د اداکانو شکھوں
وروک نمونب خوبونہ کرل

یہ جانانہ داخلہ کے — مکہ جانانہ داخلہ کے

تاوے چه زه رابه شم
 ستا سره په خلہ بہ شم
 ھئی د ژوند عنمه په شا
 بیکا د مابنامونه کړل
 یه جانانه دا خدکے — مکه جانانه دا خدکے

سترگه د سیال خوبے
 نه شوے په وصال خوبے
 دے د حسولویو زوند
 تاو رانه اوږونه کړل
 یه جانانه دا خدکے — مکه جانانه دا خدکے

پکنون

۰۰۰۰۰

درد لہ می تکور زخم لہ می ستنے مل
لبید شوندو اور د بندو خنے مل

ستانہ پریخہ حی ستاپہ کبھی خہ تاؤا
خگہ خود یو خلے کمل بکدنے مل

غیر بہ درنہ واختمہ پہ ستر کو کبھی
بنہ بہ وسی پہ خپله میر منے مل

وریت شومہ گرمی دہ ستیے ہم یہ
سورے لکبہ وجہ دلہ وئے مل

خوندہ دبوسے دخلے نہ نہ اوچی
یو خلہ هم ہنگہ شان، مئنے مل

تاچہ پرستیال دیکنے کرے وو
ہنگہ ونگ خوابدہ رالہ دنخہ مل

زَهْ دَحَانَه نَاخِيرَه دَجَانَانَه نَاخِيرَه
دَارْمَانَ پَه كُورِكْبَنَه اوسمَ دَارْمَافَه نَاخِيرَه

زَهْ وَنَه تَنَگ دَی پَه سِيلُونَكَتَه لَظَسْشَوَي پَه لَيمَو
پَه هَرَخَوادَي قِيامَونَه تَه اَسْهَانَه نَاخِيرَه

زَهْ دَزَرَه پَه سِيلُوكَو وَيَنَم دَارْمَادَمَخ تَنَراَكَ
كَه هَرَخَوَسَمَ بَي نَظَرَه، دَجَهَانَه نَاخِيرَه

PUKHTONET
دَتَنَکَي بُوتَي کَلَئَي دَه دَيَر پَانَه تَرِچَابِرِكَري
دَادَ نَازَدَمَوسَم پَيغَله دَكَريوانَه نَاخِيرَه

زَهْ بَهْ خَصِيل تَهذِيب پَرَگَنه بِرَمَاتَه دَخَلَه سِيلَكَه پَوَئَه كَه
جَيَه بُوشَه پَه بَكَزَوَنَه بِرَدَه دَحَيَانَه نَاخِيرَه

دَكَلَولَه تَخُمَ كَري دَارْمَان دَدَشَتَپَنَه
دا دَهقَان دَهقَان زَهْ كَه دَخَزانَه نَاخِيرَه

دَارْمَان خَومَنَرَه لَه زَهْ وَنَه دَآ اوچَل سِيَال
هَرَتَكَل موَحَادَه شَي نَالَهَانَه نَاخِيرَه

کرپی خوابہ خواربہ سُتوںہ چاپہ سترگوکبھے دی
بیا تخلی مے خوبونہ چاپہ سترگوکبھے دی

چھ دَخپل زرہ دَدر دَسُوی په علاج نہ پوهیم
دل سے بل کرپی انکارونہ چاپہ سترگوکبھے دی

دَڑوند دَدر کو خدھ کبھے سترے په یقین ولا یم
ما سرہ کرپی خدھ لوطونہ چاپہ سترگوکبھے دی

دَ محبت دَ بناریتے مِیم بے خنک پیکہ شمی
دلته طوری بھارونہ چاپہ سترگوکبھے دی

داد ارگان دَ بنکلا کانوپہ بنار اور او نگید
کہ نہ بل کرپی چرانگونہ چاپہ سترگوکبھے دی

اور دَ توبے په ثواب پورے شہ سیال اشنا
راتھ سنت کرپی نن جامونہ چاپہ سترگوکبھے دی

په مزه مزه دَرْوَنْدَمَزِي لَتْدَيْبَرِي
خه اوَّدَه اوَّدَه دَرْوَنْدَمَزِي لَتْدَيْبَرِي

انتظار خومه خله دَكَه كَه په خاوره
ته رَلَّه کَه نه دَرْوَنْدَمَزِي لَتْدَيْبَرِي

په يوخوب نظره مِرَكَه چَدَرْوَنْدَشَم
په غضب کاته دَرْوَنْدَمَزِي لَتْدَيْبَرِي

دَادِمِينَه وَارِدَاتِه دَرْهُولُونَرْوَنَدَه
په خوبکا خوبه دَرْوَنْدَمَزِي لَتْدَيْبَرِي

زندگی خودَمَسْتَئِ او جنون نوم ده
په نشه نشه دَرْوَنْدَمَزِي لَتْدَيْبَرِي

دَچَا، چاغمُونه او ثاره او سیال
خه دَمِینَه خه دَرْوَنْدَمَزِي لَتْدَيْبَرِي

تاله د خال د اليينود و چلونه هم در حی
د چا په نرہ که نکوے داغونه هم در حی

بليلا
سپولیه ستاد بگزینايل است نعمه نعمه ن
که په سینه کيشه و رله بـ دخرون هم در حی

داد الفت د دشت سفر خوشگلیه غواصا
حجانان هم غواص او په لار خوبونه هم در حی

زما د نوم د توره مه د پيغليوب د ير
تاله په خوب کيشه يه د چاخايلونه هم در حی

تاسو په لپو وينه خيناي بـ دونه هم خير
تاسوله د غده هم او د اچلونه هم در حی

با ذمي
مونبله سـ يال خوالات خاورے په سـ تو
تاله د سـ تـ گـ يـ پـ بـ نـ زـ وـ خـ تـ وـ نـ هـ هـ مـ درـ حـ

زهک په لپول پو خیشم دا خله دستورخونه دے
ژوئند که بار په اوکو ورم دا خله دستورخونه دے

نه د ژونلۇن په خوبۇمۇرۇنە دچانان په مىنە
د سېندىلە مىيەنچە ئىكە حم دا خله دستورخونه دے

زە د احساس د رىتك نازىكە پانزە پانزە غۇچىسى
زە چە پە كىلى داغۇنە بىدم دا خله دستورخونه دے

تە پىمىدام كرىپە راكابىي د بېڭۈر دەھپۈر و
دا زمازىرە دے خەنچە فەم دا خله دستورخونه دے

زە جانان مەنم، جهان مەنم سەقىيەھم مەنمە
خوماتە نە گورى خۇك سەم دا خله دستورخونه دے

خلق دے نە كوت كوي ھەسە خېپىلىنىدى سىالى
زە پە د درىشىتە پالم دا خله دستورخونه دے

ستره که د نور د چانه خه او بآسی
د چانه سکا د چانه زره او بآسی

دا چینه چینه بکلا ستره که د توبه
په یونظر د سه ری زره او بآسی

داد خلوت او نصیحت رخواران
د شپه شراب سکھ تو بیه او بآسی

PUKHTO.NET
هنه چه فهم د اوری و با خکروی
هنه د کلی نه خوک نه او بآسی

زمکا خوبی نوله تصویر حیوری
جانان هے کریته په چنہ او بآسی

خوک چه واکمن شی د چمن د گلو
هنه د مسر و شوند و نه سوکا او بآسی

سیال د وینو په آبشار کشنه ولاسی
د زندگی د مع نقشه او بآسی

دَ مَعْدَ اُورَنَه دَلَبَ اُورَاخَمَه
دَ مِينَه تَأَوَّدَ زَرَّه پَهَ كُورَاخَمَه

بَيْخَ دَ تَقْوَى دَخَامُوشَى دَ اوْحَى
حَمَ دَمَرَونَدَ بِنَكَوْشُورَاخَمَه

دَ زَرَّه سَنَگَرَه خَالَى پَلَتَنَه شَى
كَرَانَه لَوْخَو خَشَى بَه لَنَورَاخَمَه

كَه دَخَالُونَزَه رَنَکَوْلُونَجَشَكَ شَو
زَه بَه دَخَپَلُو غَرُونَتُورَاخَمَه

دَ اَنْتَظَارَ دَ دَرَكَه خَسَونَدَاخَمَه
سَيَالَ دَ اَشْغَلَ بَه پُورَاخَمَه

دَحَالاتُ بِلَامَكَانَ بَهْ پُوهِيدَبِي
چَهْ اَحْسَاسَ دَرْتَنْدَگَيْ وَلَهْ بُوبِنِيَبِي

خَلَائِيْ زَدَهْ تَهْ وَلَهْ اوْهَ دَزَلَانَهْ
پَلَهْ دَكَنَارَكَيْنَهْ خَلَوْرَهْ مَنَكَلَيْ اوْسِيَبِي

دَجَانَانَ شَوَّقَتَهْ کَهْ پَانَرَدَ کَلَ نَهْ دَيْ
رَمَازِرَهْ وَلَهْ نَرَهْ نَرَهْ رَكَبَيْبِي

رَمَا سَتَرَکَهْ خَوَیَهْ تَابَانَدَخَوَبَشِي
خَوَچَهْ سَتَسَتَرَکَهْ پَهْ چَابَانَدَخَوَبَيْبِي

دَرِیْجَهْ رِیْسَنَهْ کَرِيْوَا مَلَنَگَهْ يَارَهْ
دَبَنَارَمَلَنَهْ خَوَیَهْ دَبَانَدَشَرَمَيْبِي

دَخَنَدَامَعَنَى مَعَنَى خَلَهْ اوْکَرَمَ سَيَالَ
ماَنَهْ خَانَدَسَيْ کَهْ پَهْ ماَپَورَخَتَدَيْبِي

خوچه دَھنُو سترگو کجَل نه شم
دا سے به سپری لے نه شمه مکل نه شم

هر خَد رانہ واخْتَی خودِ میئنے دَکَد
داناز بین ایستے ہے دَکو مکل نه شم

دا دُور دَزَر او زور فَر دَور مَعَ
نه په ھان ویریب مه پا کجل نه شم

وقَدْنی ہے دَھنپله لاسه خپل ارمان
مکل به ستاد شذو دَ اور بیل نه شم

نُور بہ دَھر چاپہ خُلہ سندھ شم
یو ستایہ کر کڑ نہ یارہ خپل نه شم

دَزَدھے جور سیال دَ ذہگی او حَی
حَکه خو یسکے او س تغل نه شم

بیاھے د غلوشپول د یاد په بکل دره وریبی
بیلے په زوڑه هغه لشے لشے بازه وریبی

په یوہ لپه اوینسکو خوک د جاناغنبر ته وسی
د محبت په لار مدام د وینوسه وریبی

داد حبیون د زوڑا جبون د فرهاد مته غواصی
خونداو خمار شینکی خالونه هسه نه وریبی

د وطن کانزی بُوتی زنگ نیولی زیر مخونه
نکه با رو دچه په کابل او تاتره وریبی

چه نظر د شخو پری بده زنگی ورستول
سیال دن د هغه سترگونه اورنه وریبی

مُونِيزِ دل سے لیوئی یوچہ صفائیاں ہے سال تو
کہ او سو پہ تیار و کبھی خورنزاں ہے سال تو

تَرَاوِسَه انتظار و وَدَ هَغْوَمَكَلَالَوْسْتَرَکُو
دَ دَسَ نَهَ پَسَ پَهَ چَانَه او دَچَ لَارَسَانَه

لُورِ خُوكَ دَسَی پَهَ دَکَلَی پَهَ دَچَمَ کَبَبَه یَه جَانَه
دَسْتَرَکُو دَسَ قَربَانِ مُونِيزِ خُوستَالَارَسَالَه

جَهَانِ دَنَشَ بَدَلِ شُوكَه معنَی دَ درَدَبَلَه
مُونِيزِ تَاتَه پَهَ هَرَحَالَ کَبَبَه بَهْ هُمَ سَتَالَارَسَالَه

دازِ رونَه کَه مو تَقَ دَغَمَه چَوارَزَرَه یَوُ
هَرَچَ اسَوَه پَهْ مِينَه پَهْ خَنَدَالَارَه سَالَه

قاتَلَ کَه هَدَخَانِ دَسَ مَسِيحَاه هُمَ دَشَنِ
سَيَالَ دَ جَانَانِ بَهْ خَامَنَه لَارَه سَالَه

چه می دَرْزوندَ بے وَسَے وَسَوَسَے خواتِرخواشی
دَرْزَةَ دَدرِدِ خُمُریکی هَلَاسِیواشی لَاسِیواشی

مُوْتَبَّتَهِ یقینِ دَصَبَارِ دَرِیِ مُونِدِ رَزَونَدَیِ پَه اَمِید
پَه بُوْبُرِ لَذَوقَنَکو تُورُوشِپُو کَبَشَے بَه یَوْحَلِ دَنَرا راشی

هَغَدَه چَه غَرَغَرَ کَجَ کَوَلِ وَرَتَه هَمْ لَقَ قَبَنَکارَی
سَتا دَچَبَیِنِ کَرِبَنَیوَتَه هَسَه دَچَا وَارِخَطَاشی

خَوَکِ دَبَنَایِسَتِ اَهْرَشَه مَعْنَیِ چَه کَوَیِ بَنَه کَوَیِ خَوَک
ذَهَبَه خَیَالِ کَبَشَے چَه خَوَبَه سَتَرَکَه پَه چَه اَچَشَی

هَغَدَه دَغَدَه هَسَه بَسَنَه چَه لَرَی هَغَدَه خَلَقَ
ذَرَه ذَرَه سَتا دَبَنَایِسَتِ پَه یَوْرَه اَداشی

ستاد ستم د لظر پرے نه اوحی
ژوند هے دخا و روپہ سو پرے نه اوحی

ستاد اکالو له معنے را کسوی
نموده رنگو لوپه غر پر کنہ اوحی

داد خوبلو بکنہ د مینه کلے
د چا په مسترکو کبیه ور تر نه اوحی

ریگ ته بسایست قه وار خطا لظا که
د گھل په معن کبیه پر هر پرے نه اوحی

ژوند هے د دید و حادل و ز پکله
سیاله لوئیبدی کھندر پرے نه اوحی

ستركے د، تورے دی، خواب دی پکبھے
پڑھ د سگین ھے بانڈھ دی په کبھے

مئنم په دے کلی کبھے دیر میں کلی دی
زمون د ستارکو تھ کاتھ دی په کبھے

ستاد جبین د رین پا کانو نہ نار ۰
د ستارکو کاتھی ہے رہنڈھ دی په کبھے

دا ستاد میتھکو غریو نیولی کاتھ
فبھے د دے وطن سپیرا دی په کبھے

زما په ستارکو کبھے نور خدھ دی اشنا
یو ستاد مع دھکیا سرہ دی په کبھے

ستارکے شتھ، حسن شتھ، خوھغه ^{نشتھ}
سیالچھ چیوخھ دی خوچھ دی په کبھے

رُوئنہ بہ وی رنگین بہ وی سپر لے سَحْر
ماں دے وَدَّ مے اور سے دَ غائِچے سَحَر

دا سپیرا ٹھوانی بہ دَرلہ ناوے کری
را بیده شی لیر ھل ھنگہ زلے سَحَر

ستادَ سپیلو لچو دَ بکنگرو پہ شَور
ملتے لیوںو کرے زوئنے سَحَر

یو دَ ستگو جنگ بہ وی رواخوئور
امکن مو پیغام دے دَ هنے سَحَر

درد او حسرتونہ پہ دلو دلو
لاوری زموبز غولی ته پردے سَحْر

چیرے شوگیرے مو پسے کرے دی
خنگ بہ رنزا کیبوی نہ دَشپے سَحَر

زَرَے زَرَے اَرْمَان اَرْمَان ژَوَنْد دَسَے
چَرْتَه سِيلَئِي چَرْتَه طَوفَان ژَوَنْد دَسَے

هَلْتَه دَ ژَوَنْد نَامَه خَوَبَه سَنَدَه
دَلْتَه دَ ژَوَنْد پَه سَرْ تَاوان ژَوَنْد دَسَے

زَمُونْبَدَ وِينَوَه اَبْشَار پَه غَنُولَو
چَپَه چَپَه رَوَان رَوَان ژَوَنْد دَسَے

سَتا دَ بَنَزَو دَ تَصْوَر غَيْبَه كَبَيَه
دَ خَنَو شَلَپَول كَبَيَه هَه دَمَحَان ژَوَنْد دَسَے

ذَهَّا چَه پَه كَوم وَطَن كَبَيَه او سَمَه لَهَه
دَ هَرَخَه هَرَخَه نَه اَرْزان ژَوَنْد دَسَے

سَيَال نَهْوَتَه هَدَتَه نَه در دَيَيَيَي
چَرْتَه چَه مِيَنَه دَسَار ژَوَنْد دَسَے

که لیونی تاله ترگه را بولشی
نَمَوْنَبَدْ به تَسْنَه و سَنْه زَرَه را بولشی

چه ما او تاوینی لمبه لمبه شی
وقیان بول په دَمَامَه را بولشی

ستاد دیدن دَتَوَدَه غَيْرَه توبه
دَشُونَدَه و سَرَقَه دَخَواَبَه را بولشی

دَلَلِی بول خلق په تامیئُ دَسِی
خوکَبَه زَمَآپَه و رَه خله را بولشی

سَتَأْچَه دَسَرِگونَه غَمَّنَه شَكَبَه
زَمَونَبَدْ دَزَرَه پَرَهَبَه خَه را بولشی

په مَا کېبې سوچ په مَا کېبې توان پیدا کړي
د ژوندِ تندک په مَا کېبې ځان پیدا کړي

چه د مُغلو په که کندر کېبې اوسي
پېښته څنګه خوشحال خان پیدا کړي

په خدلئ مَئین خلق څه کم هونه دی
راله به ډیر د درد سامان پیدا کړي

ستابه ده زلفه بادول عکادت وسی
د چا په ژوند کېبې به طوفان پیدا کړي

یو د سیاله دنیا ویزانه به شی
خلق به ځان له نور ټیاران پیدا کړي

چرتہ چه روغ خلق سُنگسار کرپی خلق
نو لیکو فی بے خنگ قلار کرپی خلق

دَرْشوند خبر په چا بئه نه نکی
په دے گناه به د په دار کرپی خلق

ذا هد ته او وايي چه خله بندلا کرپی
دَرْشوند دَ لوم نه به و نیزار کرپی خلق

ستاد کوش د گھو ستر کے او شوے
دَ رقیانو په خلائے کار کرپی خلق

دَ دیکن و بی خلق حپرته لاہل
داد دوجئی و بی خوار کرپی خلق

په لش دیکن د چانه خه ریزبی
په ته خبره به انکار کرپی خلق

سیال په دو مرکا حادثو کیتے نادان
بیوہ واقعہ نیمه هوبنیار کرپی خلق

